

ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟು ಲೋಕ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨.

ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟು ಲೋಕ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಎಂ.ಎ. ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨.

"LAMBANI OGATTU LOKA" Edited by : Dr. Sanna Rama M.A. Ph.d.,
Sahyadri Art College, Shimoga. Published by Karnataka Janapada &
Yakshagana Academy, Bangalore - 560 002.

Pages : XVI + 72
First Edition : 1997
Price : 25/-
© Editor

ಮುದ್ರಕರು :
ರಶ್ಮಿ ಮುದ್ರಣ
ಬೆಂಗಳೂರು - 27
ದೂರವಾಣಿ : 2243550

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

'ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗ'ವನ್ನು 'ಸುಕ್ಕಾಲಿಗರು' 'ಬಂಜಾರರು' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇವರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಧರಿಸುವ ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮೂಲತಃ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದವರೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಈ ಜನಾಂಗದವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಸೈನ್ಯದ ಹಿಂದೆ ದನಗಳ ಮೇಲೆ ದವಸವನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮಹಮದೀಯ ಸೈನ್ಯದ ಜೊತೆ ಬಂದವರು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಈ ಜನಾಂಗದ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ, ಸಾರಿಂದ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು-ಮುಸ್ಲಿಂ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ನವಾಬ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಲಂಬಾಣಿಗರಿಗೆ "ನಿಮಗೆ ಏನು ಕೊಡುಗೆ ಬೇಕು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಂದ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕನನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವನು ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಈ ಗಾಯಕನನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಈ ಗಾಯಕರು ಕ್ರಮೇಣ ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಸಾರಿಂದ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಳುಜನ ಲಂಬಾಣಿ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೂ ಏಳುಜನ ಲಂಬಾಣಿ ವೀರರ ಮೇಲೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಹೆಸರನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಸರನ್ನು ಈ ಗಾಯಕರು ಇಡುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಸ್ವತಃ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದೀಪಾವಳಿ ನೃತ್ಯ, ಪುರುಷರ ಗಂಗಳ ಮೇಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಲಂಬಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ 'ಸೇವಾ ಭಾಯಿ' ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನ ವೀರಕಾವ್ಯವೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರ

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೀತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ಕಡೆಯೂ ಜಾನಪದ ವಿದ್ಯಾಂಸರು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರದೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗಿರಿಜನರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಜನಾಂಗದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವು ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಡಾ|| ಹೆಚ್.ಡಿ. ಲಮಾಣಿ, ಡಾ|| ಪಿ.ಕೆ. ಖಂಡೋಬಾ ಮತ್ತು ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಈ ಜನಾಂಗದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಲಮಾಣಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಖಂಡೋಬಾ, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಬಿ. ನಾಯಕ್, ಶ್ರೀ ಸೋಮಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಅವರು ಈ ಸಂಶೋಧಕರ ಪಡೆಗೆ ಹೊಸ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ಲಮಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದು ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಜನಾಂಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸತ್ವವನ್ನು ಸಹ ಕೆಲವು ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಡನೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟು ಲೋಕ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಗಟುಗಳು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ಒಂದು ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣರ ದಟ್ಟವಾದ ಲೋಕಾನುಭವ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಚಾತುರ್ಯ, ಸಹಜ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ ಭಾಷಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲ್ಪನಾಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ಒಗಟುಗಳು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದರದೇ ಆದ ಒಂದು ಅನನ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಇದೆ. ಆದರೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳು ಇಂತಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ಒಡ್ಡಲಾರದೆ ತಹತಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಾಗೂ ಗಿರಿಜನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಲಮಾಣಿಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಗಾದೆಗಳಂತೆಯೇ ಒಗಟುಗಳು ಕೂಡ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ಇವು ಜನಾಂಗಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಅವರು ಬಹು ಶ್ರಮದಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು, ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು, ರೂಪಕ ಸ್ವರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು, ಒಗಟು ಕಥೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು, ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಈ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸತ್ವ ಹಾಗೂ ಸೊಗಸುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಒಗಟುಗಳ ಅನುವಾದವನ್ನು ಸಹ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಒಗಟುಗಳ

ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಲಮಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಇದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಲಮಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಿರುವ ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸತತ ಅಧ್ಯಯನ, ಚಿಂತನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಒಗಟುಗಳ ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಲಮಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಳಕಿಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ರಶ್ಮಿ ಮುದ್ರಣದ ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಡಾ|| ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

: ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರಲು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಹಕರಿಸಿದ ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ|| ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಅವರಿಗೆ

: ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬಂಧು ಸೋಮಾನಾಯ್ಕನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಈರಪ್ಪ ಜಂಗೀನ ಕೊಪ್ಪ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಲಂಬಾಣಿ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ

: ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಓದಿ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನೋ.ಸಂ. ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಬಿ. ಜಯದೇವಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ.

: ಗುರುಗಳಾದ ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪುರಂದರಿ ಮತ್ತು ಟಿ.ಬಿ. ನೇತ್ರಕರ್ ಅವರಿಗೆ.

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ

ಪೀಠಿಕೆ

ಒಗಟು ಜನಪ್ರಿಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಒಗಟುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡದ ವಸ್ತುಗಳು ವಿರಳ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ರೇಡಿಯೋ, ಟೀವಿ, ಟೆಲಿಫೋನ್ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವರೆಗೆ ಒಗಟುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹರವಿದೆ. ಜನಪದರ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯ, ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ನಿಸರ್ಗ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವರೊಡ್ಡುವ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದರ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಜೀವನಾನುಭವ, ಕೆನೆಗಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಗಟುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಪಂಚ. ಹೇಳುವವನು ತಾನು ಕಂಡುದನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಗೂಢವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುಗನ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೇಳುಗನು ತನ್ನ ತಾರ್ಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಗಟಿನ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಅದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುಗ ಮತ್ತು ಕೇಳುಗರ ನಡುವಿನ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತರ್ಕಗಳ ಸಂಘರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳಿಗಿರುವಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಒಗಟಿಗಿದೆ. ಜನನ-ಮರಣ, ಬಲಿಯರ್ಪಣೆ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರಗಳಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳ ಕುರುಹನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ, ಗೂಢಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾವಿತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವ ಅಪಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಗೂ ಒಗಟುಗಳಿಗೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. "ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಂಡ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ನಿತ್ಯ ಸಂಜೆ ಕುಳಿತು ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು, ಹೀಗೆ ಕಾಲಯಾಪನೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಡ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷ ಒಗಟುಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆಯಂತೆ". ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಗಟು ಪ್ರಪಂಚ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಇತರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಬೇಕಾದ ವಾತಾವರಣಗಳಿಗಿಂತ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತಾಂಡಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜನನ, ಮದುವೆ, ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನ ಮೊದಲಾದ

ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾದ ಈ ಜನರು, ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆತು ಒಗಟು-ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಾಕಿದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ ನಾಯಕರುಗಳು ಒಗಟು-ಸವಾಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಯಕರುಗಳ ಚರ್ಚೆ, ಮಂಥನಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಗಟಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿರುವವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಗೀತರೂಪದ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳನ್ನು 'ಫೋಡೆ' - 'ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ' - ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಫೋಡೆ' - ಎಂಬ ಪದವು 'ಫೋಡ್' - ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಫೋಡ್ ಎಂದರೆ 'ಒಡೆಯುವುದು' - 'ಸೀಳುವುದು' - ಎಂದರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ 'ಫೋಡೆ' - ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಳಿ ಹಾಕಿದ ಒಗಟನ್ನು ಸೀಳುವುದು, ಒಡೆಯುವುದು ಎಂದರ್ಥಸಬಹುದು. 'ಫೋಡೆ' - ಗಳಿಗೆ 'ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ' - ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಸಾಕಿ' - ಎಂದರೆ 'ಕತೆ' ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥ 'ಒಗಟಿನ ಕತೆ' (ಒಗಟೀಕತೆ) ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳು ಕತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ ಎಂಬ ಪದವು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ 'ಒಗಟು' - 'ಒಗಟುಕತೆ' - ಇವೆರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳೆಂದು ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ 'ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ' - ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಫೋಡೆ ಮತ್ತು ಫೋಡೆರ್ ಸಾಕಿ - ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡದ 'ಒಗಟು' ಪದದ ಸಮಾನಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ 'ಫೋಡೆ' ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಒಗಟು' ಪದವನ್ನು ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಗಟುಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ಪರಂಪರೆ, ನ್ಯಾಯ-ನಿಷ್ಠೆ ಹೀಗೆ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಒಗಟುಗಳು ಆಕರವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:

ಸಡಾತೀನ್ ವಂಗೋಳಿ

ಸಡಾತೀನ್ ವಾಜಾ

ಸಡಾತೀನ್ ದೇವಿ ಕೂಣ್

: ಮೂರುವರೆ ಸ್ನಾನ

ಮೂರುವರೆ ವಾದ್ಯ

ಮೂರುವರೆ ದೇವಿಯರು ಯಾರು?

ಈ ಒಗಟು ಅಲೆಮಾರಿ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮೂರುವರೆ ಸ್ನಾನಗಳೆಂದರೆ ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಮೊಟ್ಟೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ನಾನ ಒಂದನೆಯದು. ಮಗುವಿನ ಜನನವನ್ನು ಈ ಜನರು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂದು ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದು ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಮಂಗಳಸ್ನಾನ. ಮೂರನೆಯದು ಸತ್ತಾಗ ಶವಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ನಾನ. ಇದನ್ನು ಸಹ ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನವೆಂಬುದಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವ ದೈನಂದಿನ ಸ್ನಾನಗಳಿಗೆ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಅರ್ಧ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಇವು ಮೂರುವರೆ ಸ್ನಾನಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೂರುವರೆ ವಾದ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮೊಳಗಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಮೊದಲನೆಯದು. ದೇವರ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಎರಡನೆಯದು. ಸತ್ತಾಗ ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಮೂರನೆಯದು. ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ತಿ ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಅರ್ಧಮಾತ್ರ. ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಶವಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಯಾವ ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯ ಬಾರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರುವರೆ ದೇವಿಯರೆಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಮೂಲ ಮಹಿಳೆಯರು. ಲಂಬಾಣಿ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ 'ದಾದಾಮೋಲ'ನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಂದ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದು ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಲು ನಾಲ್ಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಮೂವರಿಗೆ ಮೊದಲ ಮೂರು ಕನ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಮೂರು ದೇವಿಯರು. ನಾಲ್ಕನೆಯವಳು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಅರ್ಧದೇವಿ. ಹೀಗೆ ಇವರು ಮೂರುವರೆ ದೇವಿಯರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಗಟುಗಳು ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಉದಾ :

ದೋಸೇನ್ ಅಂದ್ರೋಜ್ ಲಾಗೊ
ಹೊಯಿ ಅಂದರಿ ರಾತ್
ಬಗರ್ ಬಾಪೆರ್ ಬೇಟಾಹೂಯೋ
ದುನಿಯಾ ಮತ್‌ಕರೋ ಗಮಾನ್ ದೊ ದಿನ್ ಹಾಟೇಮಾಯಿ

: ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ

ಆಯಿತು ಕತ್ತಲ ರಾತ್ರಿ

ತಂದೆಯಿಲ್ಲದ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ

ಮಾನವ ಮಾಡದಿರು ಜಂಬ ಎರಡು ದಿನದ ಸಂತೆ

ತಂದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾರು? ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಒಗಟು. ಇದರ ಉತ್ತರ ಕಣಜ. ಕಣಜದ ಹುಳುವಿನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅರಿತವರು ಮಾತ್ರ ಈ ಒಗಟನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣಜ ಮನೆಯಗೋಡೆ, ಹಂಚುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪಾಸಿಸುವ ಒಂದು ಕೀಟ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿ. ಇದು ಭ್ರೂಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹುಳುವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತದೆ. ಆ ಹುಳುವು ಕಣಜದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದ ಕಣಜದ ಹಾಗೆಯೇ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಂದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜೀವಿಯೊಂದು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಜಗತ್ತಿನ ಈ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಪದನೋರ್ವನ ಜಾಣ್ಮೆ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಗಟು ಪ್ರಪಂಚ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡದ ಒಗಟು-ಒಗಟು ಕತೆಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳಂತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಗುಪ್ತ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸವಾಲು ಮಾದರಿಯ ಒಗಟುಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು 'ತೋಡೆ'-ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ತೋಡ್'-ಎಂಬುದು ಇದರ ಮೂಲಧಾತು. 'ತೋಡ್'-ಎಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುರಿಯುವುದು, ತುಂಡು ಮಾಡುವುದು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸವಾಲು ಹಾಕಿ ಎದುರಾಳಿಯ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು, ತುಂಡುಮಾಡುವುದು ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದವು ಬಳಕೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ತೋಡೆ'-ಎಂಬ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ 'ಸವಾಲು' ಪದವು ಹೆಚ್ಚು ಸನಿಹವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೋಡೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಹಾಡುವ ಗೀತರೂಪದ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕತೆಯ ರೂಪದ ಸವಾಲುಗಳೂ ಇವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇವರಾದ 'ಸೇವಾಭಾಯಿ'-ನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಂಡಾಗಳ ಹಿರಿ ಕಿರಿಯ ಅನುಭವಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಥಳೀಯರೊಂದಿಗೆ ಕಲೆತು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತು ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನರ್ತಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ ದೇವರಾದ ಸೇವಾಭಾಯಿನ ಪವಾಡ, ಮರಿಯಮ್ಮ, ಮಹಾಸತಿಯರ ಉನ್ನತಿಕೆ, ವೀರಗೀತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಂಪು ವರ್ಣದ ಲಂಗ, ಕುಪ್ಪಸ ದಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ನೃತ್ಯ ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಮನವನ್ನು ತಣಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ನೃತ್ಯವನ್ನು

ಕಂಡು ಆನಂದಿಸಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕರು ಹಿರಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕುಳಿತ ನಾಯಕರು ನರ್ತಕಿಯರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:

ಗೇನಿರೋ ಗೇನಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೋ ||
 ಪಡ ಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೇ ನಾಯಕೋ ||
 ಹಮೆ ಭೋಳಿ ತಮೆಗೇನಿರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೆಟಿರೇ ನಾಯಕೋ ||
 ಭಾಟಾರೋ ಭೇಜೋ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೋ ||ಚುನ್ನೋ
 ಗೇನಿರೋ ಗೇನ-ಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೋ ||

ಕನ್ನಡ : ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
 ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
 ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೇ ||
 ಪಾಗಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತ ನಾಯಕರೇ ||
 ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
 ಕಲ್ಲಿನ ಮೆದುಳು ಏನದು ನಾಯಕರೇ? ||
 ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ನಾಯಕರೇ ||

- ಸುಣ್ಣ

ಹೀಗೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಹಾಡುವ, ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸವಾಲನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿಧಾನ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳ. ಲಂಬಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ವಿರಳ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೀತೆಗಳಂತೆ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರೂ ಅಂತಹ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನೀರಸವಾಗಿ ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ. ರೋಚಕವಾದ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಉಪ್ಪವಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಲಂಬಾಣಿ ಸವಾಲುಗಳು ಗೀತರೂಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಥಾರೂಪದ ಸವಾಲುಗಳು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಫೋಡೆ-ತೋಡೆಗಳು ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ 'ಕಬತ್'-ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರವು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. 'ಕಬತ್'- ಎಂದರೆ ಸುಂದರವಾದ ನುಡಿಕಟ್ಟು, ಕಾವ್ಯದ ಭಾಗ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒಗಟು-ಸವಾಲುಗಳಿಗೂ 'ಕಬತ್' - ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. 'ಕಬತ್'- ಎಂಬ ಪದವು ಹಿಂದಿಯ 'ಕಾವತ್'- ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾವತ್'-ಎಂದರೆ 'ಗಾದೆ'-ಎಂದರ್ಥ. ಗಾದೆಯಂತೆಯೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ, ಸುಂದರವಾದ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಬತ್'- ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕಬತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಒಗಟು, ಸವಾಲುಗಳು ಬರುವುದುಂಟು. ಬಹುಶಃ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಒಗಟು-ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಬತ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಗಟು ಸವಾಲು-ಕಬತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ 'ಕಬತ್ತು'ಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ನುಡಿಕಟ್ಟು- ಅಣಿಮುತ್ತುಗಳೆಂದು ಅರ್ಥೈಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ. ಉದಾ:

ಅಣಮೋತಿರೋ ಹೀರಾ
 ಕಸೇನ್ ಪಾಡಿಹಿಂದೇ ಚೀರೆ ಕಬೀರಾ
 ಸೊದಾಡೇರ್ ಧನ್
 ಮತ್ ಕರರೇ ಘಮಾನ್
 ನಾಯಕ್ ಮೆಲ್ಲಿಯ ಸೋಜಾ
 ಡಗರ್ ಜಾಯಿಸರೇ ಬೋಜಾ.

: ಅಪರೂಪದ ಮುತ್ತು
 ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಏಕೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತೀಯೆ ಜ್ಞಾನಿ.
 ನೂರು ದಿನದ ಸಂಪತ್ತು
 ಅಹಂಕಾರ ಪಡಬೇಡ
 ಯಜಮಾನ ಕಳಿಸಿದರೆ ಆಜ್ಞೆ
 ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು, ಬದುಕಬೇಕಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬದುಕು ಅಸ್ಥಿರವಾದುದು. ಇಂತಹ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ -ಗರ್ವದಿಂದ ಮೆರೆಯಬಾರದು. ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೀತಿವಂತರಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬ ನೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳು ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಎಲ್ಲರೂ ಕಬತ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಾಣರಾದ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ಕಬತ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲರು. ಕಬತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಕರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯೇ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ 1. ದೇಸಾರ್ ಕಸನಾ, 2. ರಾಮ್ಯಾರಾಮಾವತ್, 3. ಗೋಪಾಳ್‌ದಾಸ್ ಖೋಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ 'ದೇಸಾರ್‌ಕಸನಾ' - ಕಬತ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನಂತೆ. ಈತನ ಜೀವಿತ ಕಾಲ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು 3-4 ತಲೆಮಾರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಈತ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಲಂಬಾಣಿ ಹಿರಿಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ದೇಸಾರ್ ಕಸನಾ ಒಂದು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಅದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲಪುವುದರೊಳಗೆ 300 ಹೊಸ ಕಬತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಇದು ಒಂದು

ನಾಣ್ಯದಿಯಂತೆ ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಫೋಡೆ-ತೋಡೆ ಮತ್ತು 'ಕಬತ್' ಇವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರಿಯದ ಜನರು ಇವುಗಳನ್ನು 'ಒಗಟು'ಗಳೆಂಬ ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೇಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಗಟು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಗಟು ಬಲ್ಲವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಗೌರವ ದೊರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. "ವತ್ಸೇನ್ ಜತನ್ ಕರ್ಣು ವಗತೇಪರ್ ಖರ್ಚಕರ್ಣು" : ಜ್ಞಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಗಾಢ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಈ ಧೋರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಂಪದ್ಧರಿತ ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ತೊಡಕು ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲದ ಆರ್ಯ ಮೂಲದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಜಾನಪದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರ. ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವರು ತಾಂಡಾಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಮುಜುಗರ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೊಡಕುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ತ್ವರಿತಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳು ದಾಖಲಾಗುವ ಮುನ್ನವೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಾನಾ ಅಡ್ಡಿಗಳಿರುವಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವುದೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ. ಅವರ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ನಿಗೂಢಾರ್ಥವನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಗೂಢಲೋಕ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳಪನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕಿರುವ ಮಿತಿಯೂ ಹೌದು. ಆದರೂ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು:

1. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು
2. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು
3. ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು
4. ರೂಪಕ ರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು
5. ಇತರೆ ಒಗಟುಗಳು
6. ಒಗಟು ಕತೆಗಳು
7. ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳು
8. ಸವಾಲುಗಳು
9. ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು.

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು	-	1
2. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು	-	8
3. ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು	-	15
4. ರೂಪಕ ಸ್ವರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು	-	23
5. ಇತರೆ ಒಗಟುಗಳು	-	30
6. ಒಗಟು ಕತೆಗಳು	-	38
7. ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳು	-	44
8. ಸವಾಲುಗಳು	-	54
9. ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು	-	56

1. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು

1. ಅಂಗಳ್ ಮಂಗಳ್ ವಾರ್

ಸೋಮಸಟ್ ಬದ್‌ವಾರ್

ಆರೀ ದಾಡೇರ್ ಬಾಪೇರ್ ನಾಮ್ ಕಾಯಿ : ರಣಜೀರಾಜ್.

: ಅಂಗಳ ಮಂಗಳವಾರ

ಸೋಮ ಬುಧವಾರ

ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಜನಕನಾರು : ರಣಜೀರಾಜ

ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಭಾನುವಾರದಿಂದ ಶನಿವಾರದವರೆಗೆ ದಿನಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವನು ರಣಜೀರಾಜನೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

2. ಏಕ್ ಮಾಟರ್ ದೀ ಗಾಂಟೆ : ಜಾಂಗಿಯಾರ್‌ಗಾಂಟ್, ಫೂಂದಾರ್ ಗಾಂಟ್

: ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡು ಗಂಟುಗಳಾವುವು.

: ತೊಟ್ಟಿ ಇಚಾರದಗಂಟು, ಗೊಂಡೆಯ ಗಂಟು.

ಲಂಬಾಣಿ ಮದುಮಗನ ಉಡುಪುಗಳು ನಿತ್ಯದ ಉಡುಪಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಜನಾಂಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಇಚಾರವನ್ನು ಮದುಮಗನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಗೊಂಡೆಯದ ಗುಚ್ಚನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವು ಒಬ್ಬನೇ ಮದುಮಗನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಗಂಟುಗಳಾಗಿವೆ.

3. ಏಕಚ್ ಬಕ್ರಿ

ಬಾರ ತಾಂಡೇರ್ ನಾಯಕ್

ರಾಣಸದಾ ಹಡ್ಯಾ ಕಿವ್ ದೇಣು : ಕೇಕಡೇರ್ 10 ಟಾಂಗಿ, ದೀ ಡಾಲಿ

: ಒಂದೇ ಕುರಿ

ಹನ್ನೆರಡು ತಾಂಡದ ನಾಯಕರು
ಮುಖ್ಯವಾದ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು ಹೇಗೆ?
: ಆ ಕುರಿ ಏಡಿ, 10 ಕಾಲು 2 ದೇಹದ ಭಾಗ
12 ತಾಂಡದ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದರು

ಈ ಒಗಟು ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತಿದೆ. ಇವರು ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಲಿಕುರಿಯ ಸ್ವಲ್ಪಮಾಂಸ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಂಡಗಳಿಂದ ಬಂದ ನಾಯಕರುಗಳು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರು - ಕಿರಿಯರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರು-ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಂಡದ ನಾಯಕ, ಡಾವ್, ಕಾರಬಾರಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ತಾಂಡಗಳಿಂದ ಬಂದ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಭಾಗದ ಚೂರುಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಉಳಿದ ಭಾಗದ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೇರೆ ತಾಂಡದ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತೋರುವ ಗೌರವದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಕುರಿಯಲ್ಲಿ 4 ಮುಖ್ಯವಾದ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕೇ ಚೂರುಗಳನ್ನು 12 ನಾಯಕರಿಗೆ ಹಂಚುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಕುರಿ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 12 ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಬಹುದಾದರೆ ಅದು ಏಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕುರಿ ಏಡಿ ಎಂಬುದು ಈ ಒಗಟಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಏಕ್ ಬಕ್ರೀ ಡ್ಹಾಸ ಹಡ್ಯಾ ಕತ್ರಾ
ಮಲೆಜೆ ಭುಕ್ಯಾನ್ ಸೇಜ್
ಕಿವ್ ವೇಟಣು : ಚಾರ್ ಹಡ್ಯಾ, ರಾವುಗಡರ್ ರಾರೋಡೆನ್ ಏಕ್
ಚಾವುಗಡೇರ್ ಚವಾಣೇನ್ ಏಕ್, ಪಾವುಗಡೇರ್
ಪೊಮ್ಮಾರೇನ್ ಏಕ್, ಏಕ್ ಗೋಣಿಯಾನ್.

: ಒಂದು ಕುರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮುಖ್ಯ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳೆಷ್ಟು
ಸೇರಿದ ಬಳಗದವರಿಗೆಲ್ಲಾ
ಅವುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು ಹೇಗೆ : ನಾಲ್ಕು ಎಲುವಿನ
ಚೂರುಗಳು: ರಾರೋಡನಿಗೊಂದು, ಪೊಮ್ಮಾರಿನಿಗೊಂದು,
ಚವಾಣೇನಿಗೊಂದು, ಉಳಿದೊಂದು ಗೋಣಿಯನಿಗೆ

ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂರು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗೋತ್ರಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ರಾವುಗಡ್‌ನ ರಾರೋಡ್, ಚಾವುಗಡ್‌ನ ಚವಾಣ್, ಪಾವುಗಡ್‌ನ ಪೊಮ್ಮಾರ್ ಅವರೇ ಮೂರುಗೋತ್ರಗಳ ಮೂಲ ಪುರುಷರು. ಬಲಿ ಕುರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 4 ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. 4 ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಮಸ್ತರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮೂರು ಗೋತ್ರದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಚೂರನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಗೋತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಂದರೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅದು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಒಂದು ಎಲುವಿನ ಚೂರನ್ನು ಲಂಬಾಣಿ ಗಾಯಕನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲುವಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ.

5. ಕಾಂದೇ ಕೊರಾಡ
ಲಕಡ್ಯಾನ್ ಜಾವ ಜೊ
ಕಾಚ್ಚಿ ಮತ್ ಕಾಟಜೊ
ಸುಕಿ ಮತ್ ಲಾವಜೊ
ಲಕ್ಕಿ ಬನಾ ಘರ್ ಮತ್ ಆವಜೊ: ಕೊರಾಡಿರ್ ದಾಂಡೊ

: ಹೆಗಲಣ್ಣ ಕೊಡ್ಲಣ್ಣ
ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದರು
ಹಸಿಯದನ್ನು ಕಡಿಯದಿರಿ
ಒಣಗಿರುವುದನ್ನು ತರದಿರಿ
ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೆ ಬರದಿರಿ : ಕೊಡ್ಲಿ ಕಾವು

ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲವೃತ್ತಿ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನಿಂತು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬದಲಾದ ವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಗಟು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

6. ಗೊಣ್ಣೆ ಸೇಜ್ ದ ಚ
ಏಕ್ ದೇನಿ : ಕಾಂದೊ ದೇನಿ

: ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ
ಒಂದನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ : ಮೃತಗಂಡನ ಚಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಶವವನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿಯಾಗಿ ಭಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಭೂತ-ಪ್ರೇತ, ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪಾರವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

7. ತಾರಾಪ್ ಊಟ್ ಪರಬಾತಿ

ಅಂತರ್ ಸೂತ್ರೋ : ರೂಮಾಲ್ ಬಾಂದೇರೊ

: ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಬೆಳಗಾನ ಬೆಳಗ್ಗೆ

ಕರುಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. : ರೂಮಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು.

ಲಂಬಾಣಿ ಪುರುಷರು 16 ಮೊಳ ಉದ್ದದ ರೂಮಾಲನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು ತಲೆಯಮೇಲೆ ರೂಮಾಲು ಇಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಹೊರಗಡೆ ಸುತ್ತುವಂತಿಲ್ಲ, ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತಲೆಗೆ ರೂಮಾಲು ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ಕುರಿಯ ಕರುಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

8. ಪಾಂಚಿನ್ ದೀನೆ ಪಂಚಿಂಗೊ

ದಸ್ತಿನ ದೀನೆ ಆರೀ

ಏರ್ ಅರ್ಥ ನ ಕತೋ

ನರ್ ಕೂ ಕಾ ಮಾಟಿ : ಹೋಕಾ, ಕೋಡಿ.

: ಐವರಿಗೆ ಹಂಚಿದ್ದು ಅಪರೂಪದ್ದು

ಹತ್ತಾರು ಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹವಳದ್ದು

ಇದರರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದವನನ್ನು

ಮನುಷ್ಯನೆನ್ನಲೊ ಅಥವಾ ಧೀರನೆನ್ನಲೊ : ಹುಕ್ಕಾ, ಕವಡೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಹುಕ್ಕಾ'ವನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹುಕ್ಕಾ ಇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಸರತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹುಕ್ಕಾವನ್ನು ಸೇದಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಕ್ಕಾವನ್ನು ಕವಡೆಯಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚರೆಲ್ಲರೂ ಹುಕ್ಕಾ ಸೇದುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಗಟಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

9. ಭುಕಿಯಾರೊ ಬೇಟಾ ನಕರಾಳೊ

ಚಿಂಗರಾನ ಚಿಂಗರಿ ಬಣಾಯೊ

ಈ ಭಾಯಿ ಕೂಣ್ : ಸೇವಾಭಾಯಿ.

: ಭುಕಿಯಾನ ಮಗ ಚಮತ್ಕಾರಿ

ಗಂಡನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಿದ

ಈ ಸಹೋದರ ಯಾರು? : ಲಂಬಾಣಿಗಳ ದೇವರು, ಸೇವಾಭಾಯಿ.

ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಪೂಜಿಸುವ ಅವತಾರ ಪುರುಷ ಸೇವಾಭಾಯಿ ಗಂಡಸನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಾಡಿದ ಪವಾಡವನ್ನು ಈ ಒಗಟು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

10. ಮಾ- ಕುವಾರಿ

ಬೇಟಿ ಪಣಾರಿ : ಮೆಂಡಳ್, ಮೆಂಡಳೇರ್ ಛಾಡ್ : ಹಾಂಡಿ, ಭಟ್ಟಿ

: ತಾಯಿ ಕುಮಾರಿ

ಮಗಳು ಮುತ್ತೈದೆ : ತಾರಿಬೀಜ, ತಾರಿ ಗಿಡ : ಮಡಕೆ, ಮಡಕೆ ಸುಡುವ ಭಟ್ಟಿ.

ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಬೀಜ (ತಾರಿಕಾಯಿ)ವನ್ನು ಮದುಮಕ್ಕಳ ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ 'ದಾದಾಮೋಲ'ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮಾಡುವಾಗ ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ಣುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಾಡುಬೀಜವಾದ ತಾರಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಬಳಸಿದನಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ತಪ್ಪದೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ತಾಯಿಯೇ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಮಗಳು ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮದುಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ತಾರಿಬೀಜಗಳು ಮದುವೆ ಆದ ಮಗಳಂತಾದರೆ, ತಾಯಿ ವ್ಯಕ್ತ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಗಟಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತರವೂ ಇದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ 9 ಖಂಡುಗ ಮಡಕೆ-ಕುಡುಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮದು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಮಡಕೆ-ಕುಡುಕೆಗಳು ಮದುವೆಯಾದ ಮುತ್ತೈದೆಗಳಂತಾದರೆ, ಈ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ಬಳಸುವ ಕುಂಬಾರನ ಭಟ್ಟಿ ಅದು ಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಈ ಒಗಟಿನ ಉತ್ತರ.

11. ರಾತಡೀಸ್ ಬಂಜೊಯಿ

ಡಬ್ ಡಬ್ ವಾಜ : ನಂಗಾರ

: ಕೆಂಪನೆಯ ಹುತ್ತ

ಡಬ್ ಡಬ್ ಶಬ್ದಮಾಡುವುದು : ನಗಾರಿ

ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವಾದ್ಯವಾಗಿರುವ ನಗಾರಿ ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

12. ಸಡಾತೀನ್ ವಂಗೋಳಿ

ಸಡಾತೀನ್ ವಾಜಾ

ಸಡಾತೀನ್ ದೇವಿ-ಕೂಣ್ : ಹೂವಜನ್ನಾರ್ ಏಕ್‌ವಂಗೋಳಿ, ವೀಯಾರ್
ವಂಗೋಳಿತಿಡೀ, ಮರಜನ್ನಾರ್ ತೀನ್, ಜನಮ್‌ಭರಕರಜಕೊ ಆದೋ

: ಹೂವಜನ್ನಾರ್ ಏಕ್‌ ವಾಜಾ, ಆರತಿವತಾರಜನ್ನಾರ್ ದೀ, ಮರಜನ್ನಾರ್
ತೀನ್, ಜನಮ್‌ಭರನ್ ವಜಾವಜಕೋ ಆದೋ,

: ನಾಗರಸಿ, ಘುಗರಸಿ, ಆಶಾವರಿ, - ತೀನ್‌ದೇವಿ, ಪೀಪಳ್ಳಿ
ಕುವಾರ್ ರೇಗಿ ಊ ಆದ್.

: ಮೂರುವರೆ ಸ್ನಾನ

ಮೂರುವರೆ ವಾದ್ಯ

ಮೂರುವರೆ ದೇವಿಯರು - ಯಾರು

: ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಮಗುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಸುವ ಸ್ನಾನ ಒಂದು,
ಮದುವೆಯ ಮಂಗಳಸ್ನಾನ ಎರಡನೆಯದು, ಶವಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸುವ
ಕೊನೆಯ ಸ್ನಾನ ಮೂರನೆಯದು. ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವ
ಸ್ನಾನ ಅರ್ಧ : ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮೊಳಗುವ ವಾದ್ಯ ಮೊದಲನೆಯದು.
ಸಾಯುವಾಗ ಮೊಳಗುವ ವಾದ್ಯ ಎರಡನೆಯದು. ಪೂಜೆಯ
ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಮೂರನೆಯದು. ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ಬಾರಿಸುವ
ವಾದ್ಯ ಅರ್ಧ. ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲ ಮಹಿಳೆಯರಾದ
ನಾಗರಸಿ, ಘುಗರನೆ, ಆಶಾವರಿ, ಇವರು ಮೂರು ದೇವಿಯರು.
ಪೀಪಳ್ಳಿ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು
ಅರ್ಧದೇವಿ.

-ಈ ಒಗಟಿನ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

13. ಸಾಂಕಿಯಾರಿ ಸಾತಬೊಳಿ

ದೀಯೆ ನ ಉತರ ರಾತ್

ರಾಮುನಕಿ ಸೀತಾಪೂಂಚಿ

ಈ ಕುಣಿಸ್ ವಾತ್ : ಚೂಡೇರ್ ಬಲಿಯಾ.

: ವಸ್ತು ಒಂದಕ್ಕೆ ತೂತುಗಳೇಳು

ಇಳಿಯಲಾರದದು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು

ಇದ ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ ಕೇಳಿದಳು

ಅದು ಯಾವ ವಸ್ತುವೆಂದು : ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರ ತೋಳುಬಳೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮುತ್ತೈದೆತನದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಅವರ

ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಂತದ ಬಳೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ

ವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ
ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ತೊಡಿಸಿದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಾಗಲೀ
ಹಗಲಾಗಲೀ ತೆಗೆದಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ತೋಳು
ಬಳೆಗಳು ಒಡೆದು ಹೋದರೆ ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಗಂಡನು ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಈ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕುತ್ತಾರೆ.
ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಈ ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿನಿಂತಿದೆ.

: ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೂ

ಹಾಲು ಬಲು ಸಿಹಿ : ಜೇನುತುಪ್ಪ.

2. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು

1. ಅಚಮಣ ಗುಂಡಿ

ಪಚಮಣ ಗುಂಡಿ

ಗುಂಡಿ ಭಿ ಗಜರಾರಿ

ಫಳೇರ್ ವಚ್ ಫೂಲ್ ಭ

ಓರ್ ವಿಚಾರ ಮನ್ನ ಕೇಣು. : ಬುಂಡಾಪಾತಿರ್ ಫೂಲ್

: ಅಚ್ಚಗೆಚ್ಚೆ ಪಚ್ಚೆಯ ಗೆಚ್ಚೆ

ಗೆಚ್ಚೆ ಇದೆ ದುಂಡಗೆ

ಫಲದ ಮಧ್ಯ ಹೂವಿದೆ

ಅದರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನನಗೆ : ತುಂಬೆ ಹೂವು.

ಬೆಳ್ಳಗೆ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಗಿಡದ ತುಂಬ ಜೋತು ಬಿದ್ದಿರುವ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ತುಂಬೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪಚ್ಚೆಯ ಗೆಚ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತುಂಬೆಯ ಹೂವು ಫಲದ ಮಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಜನರು ಸಸ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ನೋಡಿದ್ದನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಗಟಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಅವರ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಎಂಥವರೂ ತಲೆದೂಗಬೇಕು.

2. ಅಕ್ಕಡಕಾ ಬೇಂಸ್

ಚಿಕ್ಕಡಕಾ ಪಾಡಾ

ದೂದ್ ಭ ಪಣ್ ಹರ್ ಕರೇನಿ : ಸಿಂದಿರ್ ಬುಂಗಾ

: ಅಕ್ಕಡದ ಎಮ್ಮೆ

ಚಿಕ್ಕಡದ ಎಮ್ಮೆಕರು

ಕೆಚ್ಚಲಲಿ ಹಾಲಿದ್ದರೂ ಕರುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲ

: ಈಚಲುಮರ : ಹೆಂಡ ಇಳಿಸುವ ಕುಂಭ

ಈಚಲು ಮರದಿಂದ ಸೇಂದಿ ಇಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಈ ಒಗಟು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಒಗಟು ನಿರ್ಮಾತ್ಮವಿನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಈಚಲು ಮರ ಕರು ಹಾಕಿದ ಎಮ್ಮೆ. ಸದಾ ಮರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಸೇಂದಿಯ ಕುಂಭ ಎಮ್ಮೆಯ ಕರು. ಲೋಕದ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಕರುವಿನ ಅಪಾರ ಮಮತೆಯಾದರೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಕರುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕರು ಕುಡಿಯುವುದು ಹಾಲನ್ನಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಜೀವರಸವನ್ನು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಕುಂಭವೆಂಬ ಕರುವನ್ನು ಎಮ್ಮೆ ಈಡುಡಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ತಂದು ಕಟ್ಟಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಕರುವಿನ ಮೇಲೆ ಮಮತೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ.

3. ಅಕ್ಕಲ್ ಕೀ ಬಾತೆ

ಬಕ್ಕಲ್ ಮೆ ನಹಿ

ತೂನ್ ಮ ಖಾದೇ ಜಕೊ ಚಿಜ್

ತೀನ್ ದಾಡೆಮ ಭೇನಿ : ಗಾರ್ಝು

: ಹಿತವಾದ ಮಾತು

ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿಲ್ಲ

ನೀನು ನಾನು ತಿಂದ ವಸ್ತು

ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ : ಅಣಬೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುದಿನಕ್ಕೆ ಬಾಡಿಹೋಗುವ ಅಣಬೆಗಳ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಒಗಟು ಇದಾಗಿದೆ.

4. ಏಕ್ ಟಾಂಗೇರ್ ಚಲಕೋಡಿ

ಓರ್ ನಾ ಫಾಂಕೆ

ಓರ್ ಲಕ್ಕೂಸಿ ಬೇಚ್ಚೇಟಾ : ಜಾರ್.

: ಒಂಟಿ ಕಾಲಿನ ಹಕ್ಕಿ

ಅದಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತು ರೆಕ್ಕೆ

ಅದರ ಲಕ್ಷಾನು ಮಕ್ಕಳು : ಜೋಳ.

5. ಕಾಕಿ ಕಾಕಿ ಫಾಡ್ ದೇಕ್

ಫೂಲ್ ಖಾನ್ ಫಳ್ ದೇಕ್ : ಅಂಬಾ.

: ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮರನೋಡೆ

ಹೂವು ನುಂಗಿದ ಫಲ ನೋಡೆ : ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು.

6. ಕಾಳೋ ಬೀಜಾ ಧೋಳೊ ಖೇತ್

ಹಾತೇತಿ ಬೋರೊ

ಮುಂದೇತಿ ಫೊಡ್ರೊ : ಮಸಿ, ಕಾಗದ್, ಪೆನ್ನು, ಓದೇರೊ.

: ಕಪ್ಪು ಬೀಜ ಬಿಳಿ ಹೊಲ

ಕೈಯಿಂದ ಬಿತ್ತುತ್ತಾನೆ

ಬಾಯಿಂದ ಓಡಚುತ್ತಾನೆ : ಮಸಿ, ಕಾಗದ, ಪೆನ್ನು, ಓದುವುದು.

7. ಕಾಳೋ ಹಡಕ ಧೋಳೊ ಮಾಸ್

ವನಸ್ಪತಿರ್ ಮಾಯಿ

ಓನ್ ಖಾಯೇ ವಾಳೋ ನರ್‌ಕೂಣ್ : ಸೀತಾಫಲ್

: ಕಪ್ಪು ಎಲುಬು ಬಿಳಿ ಮಾಂಸ

ವನಾಂತರದಲ್ಲಿರುವುದು

ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಧೀರನಾರು : ಸೀತಾಫಲ.

8. ಕಾಳಸ್ ಗಾವಡಿರ್

ಕಳಜೋ ಮೀಟೊ : ಮಂಗಾಳೇರ್‌ಫೀ

9. ಖಾಜಾಳಿನ್ ಮುಚ್ಚಾಳಿ

ಹಾಟೇನ್ ಜಾವ. : ಫಣಿಸ್, ಮಕ್ಕಾ.

: ಹುರುಕಿ ಮಿಸೆ ಬುರುಕಿ

ಸಂತೆಗೆ ಹೋದವು : ಹಲಸು, ಗೋವಿನಜೋಳ.

10. ಛೊ ಮೀನಾರ್ ಛೋರಿ

ನೊ ಮೀನಾರ್ ಪೇಟ್

ಆವತೊ ಕ ಧೇಟ್

ನವತೊ ಕರಲ ವತ್ತಜ್ ಮೇಟ್ : ಸಾಳ್.

: ಆರು ತಿಂಗಳ ಕೂಸು

ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ಬಸಿರು

ಬಂದರೇ ಹೇಳು ಧಟ್ಟನೆ

ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಆಗು ಗಪ್ಪನೆ : ಭತ್ತ.

ಬಿತ್ತಿದ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ತನೆ ತುಂಬಿ ನಿಲ್ಲುವ ಭತ್ತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಒಗಟಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

11. ಝಾಡಿ ಮಾರ್ ಝಿತ್ತಿ

ಪಾಣೇಮಾರ್ ಪರೇವಿ

ಗಟ್ಟಾಮಾರ್ ಮೀಟೊ : ಗಾರ್ಪು, ಮಾಳ್ಳಿ, ಮಂಗಾಳೊ

: ಕಾಡೊಳಗಿನ ಕೆದರಿ

ನೀರೊಳಗಿನ ಜಾಣೆ

ಗುಡ್ಡದೊಳಗಿನ ಸಿಹಿ : ಅಣಬೆ, ಮೀನು, ಜೇನು.

12. ಝಾರ್‌ಪಲಿಸ್ ಮಾಯೇರ್

ಗದ್ದೊಲಾ ಗದ್ದೊಲಾಸ್ ಬೆಟ್ಟೇಟಾ : ವೆಂಗಣ್

: ಚಟರದಲೆ ತಾಯಿಗೆ

ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾದ ಮಕ್ಕಳು : ಬದನೆ ಗಿಡ, ಬದನೆ ಕಾಯಿ.

13. ಝಾರ್ ಪ್ಲಾಸ್ ಝಾಡ್

ಓರ್‌ಗಳೇಮ ಮೋತಿರ್ ಹಾರ್

ಮಾರ್ ಸಾಕಿ ಫೊಡೇ ವಾಳೇನ್ ಚಪ್ಪುತಿಮಾರ್ : ಧಣಿಯಾರ್ ಝಾಡ್

: ಚಟರದಲೆ ಗಿಡ

ಅದರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನಸರ

ನನ್ನ ಕತೆ ಬಿಡಿಸುವವನಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿನ ಹಾರ : ಕೊತುಂಬರಿ ಗಿಡ.

14. ತಲ್‌ಧರತಿ ಊಪರ್ ಆಗಾಸ್

ಏ ಧರತಿ ಪರ್ ಬೇನನ್ ಭಾಯಿ ವಾಜಚ

ಏಕ್‌ಜ ನಾಮೇಮ ದೋಯಿ ಭಾಯಿ ವಾಜಚ

ಈ ಕಾಮ್ ನರೇನ ಮಾಂದಿನ ಭಾಜಚ

ಕಬತ್ ಬಾಂದೋ ರಬಾಬೇ ವಾಳೋ ಕರ್ತಾರ್

ಈಗಾಯೇರ್ ವಿಚಾರ ವಿಯ ಕಾಯಿ : ತಮಾಕುರ್ ಭಾಡ್.

: ತಳದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶ

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಒಂದೇ ಹೆಸರಿಂದ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ

ಮೂರೇ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ತರಹರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೆಲಸ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷಗೆ ಹಿತವಾಗಿದೆ

ಸವಾಲು ಕಟ್ಟಿದವನು ರಬಾಬಿನವನು
ಇದರ ವಿಚಾರವಿದ್ದಿತು ಏನು! : ತಂಬಾಕಿನ ಗಿಡ.

ಈ ಒಗಟು ತಂಬಾಕಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಸಳು ತಂಬಾಕು, ಮಿರ್ಚಿ ತಂಬಾಕುಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ತಂಬಾಕು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಕಾರಣ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರಾಗುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೂಪವೆಂದರೆ ತಿನ್ನಲು ಬಳಸುವ ಎಸಳು ತಂಬಾಕು, ಹುಕ್ಕಾ, ಬೀಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಸೇದಲು ಬಳಸುವ ಮಿರ್ಚಿ ತಂಬಾಕು ಮತ್ತು ನಸೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ತಂಬಾಕು ಸೇವನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಸಳು ತಂಬಾಕನ್ನು ಯಾವ ಮುಜುಗರವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಜಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಸಮಾಜದ ಒಪ್ಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಒಂದೇ ತಂಬಾಕಿಗಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆಯ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಚಮತ್ಕಾರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಗಟಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಪಂಡಿತರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

15. ನವಲೇರಿ ಆಯಿ ಧಣೇರ್ ಘರ್
ಗಾಂಡ್ ಮೆಲ್ಯಾಯಿ ಮಾ-ಬಾಪೇರ್ ಘರ್ : ರ್ಡು

: ಮದುಮಗಳು ಬಂದಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ
ಮೂಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಳು ತೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿ : ಹತ್ತಿ.

16. ಬಾರವರಸೇರ್ ಬಾಟಿ
ಏಕ್‌ವರಸೇರ್ ಲಗಾವಣ್ : ಬಿದ್ರಿ; ಗಾರ್ಬು

: ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ರೊಟ್ಟಿ
ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪಲ್ಯ : ಬಿದರಕ್ಕಿ, ಅಣಬೆ.

ಬಿದಿರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಳುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರಿನ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಿಗುವ ರೊಟ್ಟಿ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಅಣಬೆಯ ಪಲ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಇದು ವರ್ಷದ ಪಲ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಗುಡ್ಡಗಾಡು ವಾಸಿಗಳಾದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಕಾಡಿನ ಮೂಲದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಜಾಣರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

17. ಮಾಯಿರೊ ಮಿಟೊ
ಭಾರ್ಡೇರೊ ಮಿಟೊ
ಸಾರಿಜ್ ಮಿಟೊ : ಕೇಳಾ, ಖಜೂರ್, ಗೋಳ್

: ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಳ ಮೈ ಸಿಹಿ
ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಮೈ ಸಿಹಿ
ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಸಿಹಿ : ಬಾಳೆಹಣ್ಣು,
ಖಜೂರ್, ಬೆಲ್ಲ.

18. ಲಾಂಬೊ ಜಾಂಗಡ್
ಕಾಯಿ ಥೂಕಾರೊ : ಸಾಂಟಾ

: ಉದ್ದ ಸೇವಕ
ಉಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ : ಕಬ್ಬು.

19. ಲಾಲ್ ಛಡಿ ಮೈದಾನ್ ಮೆ ಖಡಿ : ಮರಚಾರ್ ರ್ಡುಡ್
: ಕೆಂಪನೆ ಕೋಲು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ
: ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಿಡ.

20. ವಾಟೇಪರ್ ಡೊಕ್ರಿ
ಲಟ್ಕಾ ಛೊಳ್ಳೆನ್ ಬೇಟಿ : ಮೂವಾರ್ ಬೂಂಟಾ
: ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು
ಕೂದಲು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದಾಳೆ. : ಹುಲ್ಲಿನ ಪೊದೆ.

21. ಸರಳೆ ರ್ಡುಡೇರ್ ಛಿಂಡಿ ಛೀನಿ : ವಾಟ್
: ಬೋಳು ಮರಕ್ಕೆ ನೆರಳಿಲ್ಲ : ರಸ್ತೆ.

22. ಹರಿಗ್ಯಾರ್ ಮುಂಡೊ ತೀಸ್
ಬ್ಯಾಗಡಿ ಬೆನ್ನೂರ್
ತೀನ್ ಮಿನಾಮ್ ಫೊಡತೊ
ಪೂಂಚರಾಮೇರ್ ಘರ್
ಛೊಮಿನಾಮ್ ಫೊಡತೊ ಏಕ್ ಗಾಂತೋ : ಕೇಳಾರ್ ರ್ಡುಡ್ : ಕೇಳಾ
: ಹರಿಹನ್ನೊಂದು ಮುಖರ್ ಮೂವತ್ತು

ಬ್ಯಾಗಡಿ ಬೆನ್ನೂರ್
 ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಡೆಚಿದರೆ ಮುಕ್ತಿ
 ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಡೆಚಿದರೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟು : ಬಾಳೆಗಿಡ;
 ಹಣ್ಣಿನ ಗೊಂಚಲು

ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಗಟು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಒಂದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತರವರೆಗಿನ ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಗಟನ್ನು ತುಂಬಬಲ್ಲ ನಿಪುಣರಿವರು.

1. ಏಕ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಧರತಿಮಾತಾ
2. ದೀ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಬಾಂದ್, ಸೂರತ್
3. ತೀನ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ತೀನ್ ಜಗತ್ : ಅಗಾಸ್, ಧರ್ತಿ, ಪಾತಾಳ್.
4. ಬಾರ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಧಣಿಗೊಣ್ಣೆ ದೀ : ಬೇಟಿ ಬೇಟಾ ದೀ.
5. ಪಾಂಚ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಪಂಚ್ ಪರಮೇಶ್ವರ.
6. ಭೋ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಭೋ ಗೋತ್ ಚವಾಣ್
7. ಸಾತ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಸಾತ್ ಗೋತ್ ರಾರೋಡ್
8. ಆಟ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಆಟ್ ವನಿರೋ ಸೋನೋ
9. ನವ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ನವ್ ಮಣ್ ಭಂಗಿ
10. ದಸ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ದಸ್ ಮಣ್ ಭಂಗಿ
11. ಗ್ಯಾರ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಬಾರವರಸೇರ್ ಮೋಟ್ಯಾರ್ ಬೇಟಿ
12. ಬಾರ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಬಾರವರಸೇರ್ ಮೋಟ್ಯಾರ್ ಬೇಟಿ
13. ತೆರ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ತೇರನ್ ಚೌದ ಸತಾಯಿಸ್ ಪಾಡ
ಭಗರಿಡಾಲ್ ಭುಕ್ಯಾ
14. ಚೌದ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ತೇರನ್ ಚೌದ ಸತಾಯಿಸ್ ಪಾಡ
ಭಗರಿಡಾಲ್ ಭುಕ್ಯಾ
15. ಪಂದ್ರ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಸೋಳವಾನಿರೋ ಸೋನೋ
16. ಸೋಳ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಸೋಳವಾನಿರೋ ಸೋನೋ
17. ಸತ್ರ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ವಾಯಾನ ಆಯೋ ಬೇಟಾ
18. ಅಠಾರ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ವಾಯಾನ ಆಯೋ ಬೇಟಾ
19. ವಗಣಿಸ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ	:	ಸಬ್ ಸೇ ವೇಗೆ ಭರ್ ಪೂರ್

20. ವೀಸ್ ಕತೋ ಕಾಯಿ : ಸಬ್‌ಸೇ ವೇಗೆ ಭರ್‌ಪೂರ್
1. ಒಂದೇ ಇರುವುದು ಏನು? : ಭೂಮಿ ತಾಯಿ
 2. ಎರಡು ಇರುವುದು ಯಾವುವು? : ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ
 3. ಮೂರು ಇರುವುದು ಯಾವುವು? : ಮೂರುಲೋಕ: ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ, ಪಾತಾಳ
 4. ನಾಲ್ಕು ಇರುವುದು ಏನು? : ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ, ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡು, ಮಕ್ಕಳಿರಡು
 5. ಐದು ಅಂದ್ರೇನು? : ಪರಮೇಶ್ವರನ ಐದು ಮುಖಗಳು
 6. ಆರು ಇರುವುದು ಏನು? : ಚವಾಣ್ ಗೋತ್ರದ ಆರು ಉಪಗೋತ್ರಗಳು
 7. ಏಳು ಇರುವುದು ಏನು? : ರಾರೋಡ್ ಗೋತ್ರದ ಏಳು ಉಪಗೋತ್ರಗಳು
 8. ಎಂಟು ಅಂದ್ರೇನು? : ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿನ ಬಂಗಾರದಂಥ ಬೆಳವಣಿಗೆ
 9. ಒಂಬತ್ತು ಅಂದ್ರೇನು? : ಒಂಬತ್ತು ಮಣ ಭಂಗಿ
 10. ಹತ್ತು ಅಂದ್ರೇನು? : ಹತ್ತು ಮಣ ಭಂಗಿ
 11. ಹನ್ನೊಂದು ಅಂದ್ರೇನು? : ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯ ಮುಟ್ಟುವ ಹುಡುಗಿ
 12. ಹನ್ನೆರಡು ಅಂದ್ರೇನು? : ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯ ಮುಟ್ಟುವ ಹುಡುಗಿ
 13. ಹದಿಮೂರು ಅಂದ್ರೇನು? : ಭಗರಿದಾಲ್ ಭುಕ್ಯಾರ ಉಪಗೋತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು 27
 14. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಂದ್ರೇನು? : ಭಗರಿದಾಲ್ ಭುಕ್ಯಾರ ಉಪಗೋತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು 27
 15. ಹದಿನೈದು ಅಂದ್ರೇನು? : ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಲಕ ಲಕ ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರಾಯದ ಮಕ್ಕಳು
 16. ಹದಿನಾರು ಅಂದ್ರೇನು? : ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಲಕ ಲಕ ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರಾಯದ ಮಕ್ಕಳು
 17. ಹದಿನೇಳು ಅಂದ್ರೇನು? : ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಮಗ
 18. ಹದಿನೆಂಟು ಅಂದ್ರೇನು? : ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಮಗ
 19. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಅಂದ್ರೇನು? : ಸಂತ್ಯಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ
 20. ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಂದ್ರೇನು? : ಸಂತ್ಯಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ

ಈ ಒಗಟಿನ ಗುಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕು, ರಮ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೂಡಿಸಿವೆ. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗೋತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಒಗಟಿನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು 8 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೈಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಓಡಾಡುವುದನ್ನು, 12ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ

ಹೆಣ್ಣೊಂದು ಪ್ರಾಯ ಮುಟ್ಟುವುದನ್ನು, 18ಕ್ಕೆ ಮಗನು ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವುದನ್ನು, ಇಪ್ಪತ್ತರ ವೇಳೆಗೆ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಸಂತ್ಯಪ್ತ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1. ಏಕ್ ಆದ್ಮಿರ್ ಅಸಲಿ ನಾಮ್ ಕತ್ರಾ : ಛೋರ, ಮೊಟಿಯಾರ್, ಡೋಶ್, ಮದಾಫ
: ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರುಗಳೆಷ್ಟು? : ಹುಡುಗ, ಯುವಕ, ಮುದುಕ, ಹೆಣ

2. ಏಕ್ ಘರೇಲ್ ಏಕ್ ಕಂಭ : ನಾಕ್
: ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಂಭ : ಮೂಗು

3. ಕಾನ ಕನ್ನ ಏಡೇನ್ ಗೆ
ಬಕರಾ ಮಾರೆ ತೇರ
ಭೂಜಿ ಬಸಳಾ ಟಾಕಡಾಮ ಜಾಗಲಿದೆ
ಕಾಟೆವತೊ ಕೊಯಿ ಫೇರ
ಭಾಗ್ ಪಾಡೆ ತೇರ. : ತೇರ ಏಡಿಯಾ ತೇರ ಕೆಕಡೊಲಾಯೆ ಏಕ್ ಏಕ್ ಲಿದೆ.

: ಕಾನಾ ಕನ್ನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದರು
ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಂದಿದ್ದು 13 ಮೃಗಗಳನ್ನು
ಸುಟ್ಟುಗಿಟ್ಟು ಮುತ್ತುಗದಲೆ ಮೇಲೆ ನೆಂಚಿಕೊಂಡರು
ಕೊಯಿದರೆ ಹಂಚಬಹುದಿತ್ತು
ಆದರೆ ಪಾಲು ಹಾಕಿದರು 13

: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರರು ತಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಒಂದೊಂದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ 13 ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಮತೂಕದವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೊಯ್ಯದಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾವುವು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಒಗಟು. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ಬೇಟೆಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 13 ಅವರು ಕೊಯ್ಯದೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡ 13 ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಏಡಿಗಳು. ಇದೇ ಈ ಒಗಟಿಗೆ ಉತ್ತರ.

4. ಕಾಳೊ ದಡಿಯ
ವಿಸನ್ ಛೊ ಚಿತ್ತಾಮಾರೆ
ಖಾಯೇ ವಾಳ್ ಕೊಯಿ ಛೇನಿ : ಮಾತೇಮಾರ್ ಜೂಯೆ

: ಕಪ್ಪು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ
ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಚಿಕಿಮಿಕ ಹೊಡರೆ
ತನ್ನವರಿಲ್ಲ ಯಾರೂ : ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಹೇನು

5. ಕಾಯಿ ಲೇನ್ ಬೇಟೊ ಚಿ

ಕಾಯಿ ಭೊಡದೇನ್ ಜಾಯೇಚಿ : ಆಂಕಿರ್ ನೇಣ್

: ಏನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯಾ
ಏನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ : ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿ

6. ಖಾವಜನ ಭೂಟಜಕೊ ಕಾಯಿ : ಭೂಕ್

: ಊಟ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದೇನು : ಹಸಿವು

7. ಗೋರನ್ ಗೊಣ್ಣೆರ್ ಭಾವಿಸ್ ಖಾನ್

ಓರ್ ಅರ್ಥಕೇನ್ ಖಾವೊ ಪಾನ್ : ರಾವಣೇರ್, ಮಂಡೋದರಿ ರ್-ದೋಯಿರ್
ಬೆಳನ್ ಒಬ ಕಾನ್

: ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಿವಿಗಳು
ಅದರರ್ಥ ಹೇಳಿ ತನ್ನಿರಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು : ಹತ್ತು ತಲೆ
ರಾವಣನಿಗೆ 20 ಕಿವಿಗಳು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ 2 ಕಿವಿಗಳು. ಒಟ್ಟು
22 ಕಿವಿಗಳು

ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಒಂದುಕಡೆ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ
ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಉತ್ತರ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
ಸವಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಉತ್ತರಿಸುವವರೆಗೆ ಯಾರೂ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು
ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಸವಾಲಿಗೆ ಯಾರೂ ಉತ್ತರಿಸದಿದ್ದರೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದವನ ಮುಂದೆ
ಎಲ್ಲರೂ ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಒಗಟು-ಸವಾಲುಗಳ
ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲಗಳು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

8. ಚಾರ್ ಪಾವ್ಲೊ ಚೌರಾಸು

ಆಟ್ ಪಾವ್ಲೊ ಧರ್ತಿ

ಪಾಂಚ್ ರಿಚಡೀರ್ ಪೂಂದೇಪರ್ ಏಕ್ ಪುಂಚಡಿ : ಗಾವ್ಲಿನ್ ಭೋಲೆನ್ ಲೇಜಾವ್
ಜಕೊ

: ನಾಲ್ಕು ಕಾಲು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಎಂಟು ಕಾಲು ಭೂಮಿಗೆ

ಐದು ದೇಹಗಳಿಗೊಂದೇ ಬಾಲ : ಸತ್ತ ದನವನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವ
ದೃಶ್ಯ.

ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳು, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಂಟು ಕಾಲುಗಳು, ಐದು
ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಬಾಲವಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ
ಮಾಡಿ, ಕೇಳುಗನ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಒಗಟಿದು. ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ
ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೊಳೆದಾಗ ಇದರ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಗಟು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದು ಯಾವ
ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತದ್ದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ದನವನ್ನು ಒಂದು ಅಡ್ಡೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ತ ದನದ
ನಾಲ್ಕು ಕಾಲು ಆಕಾಶಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತ ನಾಲ್ವರ 8 ಕಾಲುಗಳು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟು ಐದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಸತ್ತ ದನದ ಒಂದೇ ಬಾಲ. ಹೀಗೆ ದೃಶ್ಯವೊಂದನ್ನು
ಪ್ರಾಣಿಯೆಂದು ಹೋಲಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಈ
ಒಗಟಿನ ಚಮತ್ಕಾರ ಅಡಗಿದೆ.

9. ಚಾರ್ ಮೂಲಿನ ಚಾರ್ ದಂಡಿ

ಸಾಂಜ್ ಆ ಹುಚಮುಂಡಿ : ಗೊಡಡಿ

: ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಂಡೆ
ಇವಳು ಸಂಜೆಗೆ ಬರುವ ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೆ : ಕೌದಿ

10. ತೀಸ್ ಏಡ್ಯಾ ಏಡೇನ್ ಗೇ

ಲಾಯೇ ತೀನ್ ಜನಾವರ್

ಕಾಟೆ ಕೊಚ್ಚೆಕೊನಿ ಏಕ್ ಏಕ್ ಟಾಂಗ್ ವೆಟ್‌ಲಿದೆ : ತೀನ್ ಕೆಕಡೆರ್ ಟಾಂಗ್ - 30

: ಮೂವತ್ತು ಬೇಟೆಗಾರರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದರು

ತಂದ ಮಿಕ್ಕಗಳು ಮೂರು

ಕೊಯ್ದು ಕೊಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲುಗಳನ್ನು
ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

: ಹಿಡಿದು ತಂದ ಮಿಕ್ಕಗಳು 3 ಏಡಿಗಳು, ಅವುಗಳ 30 ಕಾಲುಗಳನ್ನು
ತಲಾ ಒಂದೊಂದು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

11. ದೀ ಆದ್ಮಿ ದೀಟೆ

ದಸ್ ಆದ್ಮಿ ಪಾಡೆ

ವಿಸನ್ ಬಾರ ಆದ್ಮಿ ಖಾದೇ : ಆಂಕಿ, ಆಂಗಳಿ, ದಾಂತ್.

: ನೋಡಿದವರಿಬ್ಬರು
ಹತ್ತು ಜನ ಹೊತ್ತವರು
ಹಂಚಿ ತಿಂದವರು ಮಾತ್ರ ಮೂವತ್ತೆರಡು : ಕಣ್ಣು, ಕೈಬೆರಳು,
ಹಲ್ಲುಗಳು

12. ವಡಪಕಾರು ಶಿಕಾರಿನ್ ಗೊ
ಲಾಯೋ ಬಗರ್ ಥಾನೇರ್ ನಾರ್
ದೇಕೆ ವಾಳೇರೋ ಸರ್ ಭೇನಿ
ಏನ್ ಸೊರತಾರ್ ಕರೊ ವಚಾರ್ : ಸಾಪ್, ಮಿಂಡಕಿ, ಕೆಕಡೊ

: ಕಾಲಿಲ್ಲದವನು ಶಿಕಾರಿಗೆ ಹೋದ
ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣನು ತಂದ
ರುಂಡವಿಲ್ಲದವನು ಕಂಡ
ಇದನು ಮಂಡೆಯುಳ್ಳವರು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ : ಹಾವು, ಕಪ್ಪೆ, ಏಡಿ.

ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋದ ಕಾಲಿಲ್ಲದವನು ಹಾವು. ತಂದ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು
ಕಪ್ಪೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ರುಂಡವಿಲ್ಲದವನು ಏಡಿ.

13. ಸಾರಿದಾಡೊ ಹಿಂಡೊ
ಕರ್ತಾ ಖೋಜ್ ಹಿಂಡೊ : ದೀಜ್

: ದಿನವಿಡೀ ಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ
ಸುತ್ತಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳೆಷ್ಟು? ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ : ಎರಡೇ ಪಾದ.

14. ಹಜಾರ್ನಾಮ್
ತಾರ್ ಪೇದಾವೊಜಕೊ ನಾಮ್ ಕಾಯಿ : ಭೋರಾ, ಬಾಯಿ ಭೋರಿ

: ಇಟ್ಟಿ ಹೆಸರು ಸಾವಿರಾರು
ಗೊತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಸರು : ಹುಡುಗ ಅಥವಾ ಹುಡುಗಿ.

4. ರೂಪಕ ಸ್ವರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು

1. ಅಂದಾರಿ ಕೋಣಮ್ ತಲವಾರ್ ಫೇರ : ಡೋರುರ್ ಪೂಂಚಡಿ

: ಕತ್ತಲ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಬೀಸುತ್ತಾರೆ : ದನದ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ದನಗಳು ಬಾಲ ಬೀಸುವುದು

2. ಊಪರ್ ಭ ಬೆಲಾಳೋ

ಕಾನ್ ಭ ಸೇಸಾ

ಅನ್ ಖಂಡಮ ಹಿಂಡಚ ಸಿಂಗಾಳೊ : ಡೋಕ್ರಿ ಕಿಡಾ.

: ಎದ್ದ ಗೂನು

ಉದ್ದುದ್ದ ಕಿವಿ

ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತುವ ಕೊಂಬಿನವನಿವನಾರು? : ಬಸವನ ಹುಳು

3. ಏಕ್ ಸಿಂಗೇರ್ ಗಾವಡಿ ಡಿಯ್ಯಾ ಡಿಯ್ಯಾ ಅಲ್ವಾವ : ಘಟ್ಟಿ

: ಒಂಟಿ ಕೊಂಬಿನ ಆಕಳು ಅಂಬಾ ಅಂಬಾ ಎಂದು ಅರಚುತ್ತಿದೆ

: ಬೀಸಕಲ್ಲು

4. ಏಕ್ ಭೋರಿರ್ ಏಕ್ ಸೋ ಆಂಕಿ : ಭಾಣ್ಣೆ

: ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ನೂರು ಕಣ್ಣು : ಜರಡಿ

5. ಏಕ್ ಸಮದರ್ ಚಾರ್ ಕಾವ್ಲಾ

ಏಕ್ ಜ ವಾವ್ನಿಮ ಮಲಚ : ದೂದ್ ಕಾಡಜಕೋ ಲೋಟಾ

: ಒಂದು ಸಮುದ್ರ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುವೆ

ಸೇರುವ ಬಾವಿಯೊಂದೇ : ಸಮುದ್ರ ಆಕಳ ಕೆಚ್ಚಲು. ನಾಲ್ಕು

ಕಾಲುಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ಕೆಚ್ಚಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೊಲೆಗಳು. ಸೇರುವ
ಒಂದು ಬಾವಿ ಎಂದರೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಚೆಂಬು.

6. ಏಕ್ ಕೊಲ್ಲಿ ಲಾಪಸಿ ರಾಂದತೋ
ಸಾರಿ ತಾಂಡೋ ಖಾನ್ ಅಜಿ ರೇಗಿ : ಚುನ್ನೋ

: ಒಂದು ಕುಡುಕಿ ಹುಗ್ಗಿ
ಊರೆಲ್ಲಾ ತಿಂದರೂ ಉಳಿತು : ಸುಣ್ಣ

7. ಏಕ್ ಮಾಟಿ ಅಸ್ನೋ
ಓರ್ ಗಾಂಡೇಪರ್ ದೀ ಮಸ್ನೋ
ದುಡುಕ್ ದುಡುಕ್ ಚಾಲ
ಗಾಂಡ್ ಗುಡ್ಡಿ ಹಾಲ : ಕಾಚೊ

: ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತವನು
ಅವನ ಮುಕುಳಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ತದ್ದು
ದುಡು ದುಡು ನಡೆಯುವನು
ಮುಕುಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಲಾಡುವುದು : ಕೂರ್ಮ

8. ಓ ಚಿ ತಲಾವಡಿ ಅದಲ್ ಭರಿ
ರೂ ರೂ ಕಚ ಓರ್ ಮಾಯಿ
ಪೂಲ್ ವೇಲೆನ್ ಖಾಯಿ ಜಾ : ದೀಪ್ತಿ

: ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಕಟ್ಟೆ
ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ತುಂಬಿದೆ
ಅದರೊಳಗೆ ಬೆಳೆದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು
ಹೂವೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ : ದೀಪ.

ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅರಳಿದ ಹೂವಿಗೆ, ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬಿದ
ದೀಪ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಕಟ್ಟೆಗೆ, ದೀಪದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾದ
ಅಪರೂಪದ ರೂಪಕವಿದು. ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತಿ ಬಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹೂವಿನಂತೆ ಎಂಬುದು
ರಮ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಒಗಟಿನ ಕಲ್ಪನೆ ಅದರ ಉತ್ತಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ಮುಟ್ಟುವುದು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅದು ಹೊತ್ತ ಹೂವೇ ನುಂಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ಉರಿಯುವ ಬತ್ತಿಗೆ ಕೊನೆಯಿದೆ. ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ
ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಗಟುಗಳು ತಣವಿನ ಗಣಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಳವಿರದ
ಗಣಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಲಂಬಾಣ ಒಗಟು ಲೋಕ / ೨೨

9. ಕಾಳಿ ಸೇವಾದಳಿ
ತಾರೋ ಧೋಳೋಸೊ ಸರದಾರ್
ಸಾಸೂರೊ ಬೋಡಿರೋ ನಣದೇರೊ
ತೀನಿರೋ ಏಕಜ್ ಭರ್ತಾರ್ : ಹಾಂಡಿ, ದೈ, ಜಾಮಣ್, ರೈಣ್ಣ

: ಕರ್ನಿ ಶಿವನ ಭಕ್ತಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳನೇ ಸರದಾರ್
ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ ನಾದಿನಿ ಮೂವರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಗಂಡ : ಮೊಸರಿನ
ಮಡಕೆ, ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜೆಗೆ, ಈ ಮೂವರಿಗೆ ಸರದಾರ ಕಡೆಗೋಲು
ಒಂದೇ.

10. ಕಾಳೋ ಘೋಡೋ ಲಗಾಮ್ ತೋಡೋ
ಸೋ ರಫಿಯಾರ್ ಭೀತ್ ಘೋಡೋ : ಘೂಸ್

: ಕಪ್ಪು ಕುದುರೆ ಲಗಾಮು ಕಿತ್ತಿತು
ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಗೋಡೆ ಕಡವಿತು : ಹೆಗ್ಗಣ

11. ಕಾಳೋ ಕಾಗಲ
ಧೋಳೊ ಬಂಗ್ಲಾ
ರಾತಡಿ ಗರಗೋಲ್

ಹರೋ ಸುವ್ವಾ
ಚಾರೀನ್ ಭೇಳನ್ ರಾಜೇರ್ ಬೇಟಾ ಖಾವ
ನಾಮ್‌ಭ ನರೇರ್ ಮಾಯಿ
ನರೇನ್ ಮಾಂಚಿನ ಏಕೋಕರ
ಏರ್‌ನಾಮ್ ವೀಯ ಕಾಯಿ : ಕಾತೋ, ಚುನ್ನೋ, ಸಪಾರಿ, ಪಾನ್

: ಕಪ್ಪು ಕಾಗೆ ಬಿಳಿ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ
ಕೆಂಪು ಅಳಿಲು ಹಸಿರು ಹಕ್ಕಿ
ನಾಲ್ಕನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ರಾಜನ ಮಗ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ಹೆಸರಿದೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡುವ
ಅದರ ಹೆಸರು ಏನು : ಕಾಚು, ಸುಣ್ಣ, ಅಡಿಕೆ, ಎಲೆ

12. ಕಾಳೋ ಕರಾಡೊ ಧೋಳೋ ಪಾಣಿ
ಏಕಚಡಚ ಏಕ ಉತರಚ : ಬಾಟ್ಟಿ

: ಕಪ್ಪು ಕಂಠ ಬಿಳಿ ನೀರು

ರೂಪಕ ಸ್ವರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು / ೨೩

ಒಂದು ಹತ್ತುತ್ತಿದೆ ಒಂದು ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ : ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು

13. ಕಾಳೋ ಕಾಳೋ ಕತೊ ಕಾಗ್ನಾ ಮತ್ ಸಮಜ್
ಮಾತೊ ಮೋಟೊ ಕತೊ ಹಾತಿಮತ್ ಸಮಜ್
ಟಾಂಗಿ ಲಾಂಬಿ ಕತೊ ಹರಣ್ ಮತ್ ಸಮಜ್
ಕಡ್ ಪಾತ್ರಿ ಕತೊ ಸಿಂಕೊಸ್ ಮತ್ ಸಮಜ್
ಗಾತಾ ರಾಜಾ ಭೋಜೇರಿ ಸೊರತಾರ್ ಕರೋ ವಚಾರ್ : ಮಕೋಡ

: ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪೆಂದರೆ ಕಾಗೆಯಲ್ಲ
ತಲೆ ದಪ್ಪೆಯೆಂದರೆ ಆನೆಯಲ್ಲ
ಕಾಲು ಉದ್ದವೆಂದರೆ ಹರಿಣವಲ್ಲ
ಕಟಿ ತೆಳುವೆಂದರೆ ಸಿಂಹವಲ್ಲ
ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ರಾಜಾ ಭೋಜನದು. ಪಂಡಿತರು ವಿಚಾರಮಾಡಿ :
ಗೊದ್ದ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ, ಆನೆಯ ಹಾಗೆ ದಪ್ಪತಲೆ, ಓಟದಲ್ಲಿ
ಹರಿಣ, ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೋಲಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳಾವವೂ
ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು
ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಒಗಟು ಅತೀ ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ
ಗೊದ್ದವೆಂದು ಅರಿತಾಗ ಒಗಟು ಕಟ್ಟಿದವನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಎಂಥವರೂ
ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ.

14. ಕಾಳೋ ಕರಾಡೊ ಧೋಳೋ ಪಾಣಿ
ಓಮಾ ನಾಚ ಬೀಬುರಾಣಿ : ರೈಣ್ಣಿ

: ಕಪ್ಪು ಕಂಠ ಬಿಳಿ ನೀರು
ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವಳು ಸುಂದರ ರಾಣಿ : ಕಡೆಗೋಲು

15. ಕಾಳೋ ಫಾಲ ರಾತಡೊ ಕಾಡ
ದಬ್ ದಬ್ ಕೂಟ : ಲೋವೋ ಹಣಜಕೊ

: ಕಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಕೆಂಪು ತೆಗೆದು
ದಬ್ ದಬ್ ಬಡುತ್ತಾರೆ : ಕಬ್ಬಿಣ ಹಣೆಯುವುದು.

16. ಗದ್ದಾರೊ ಭೂಂಕ್
ವಾಘೇರೊ ಪಂಜ್
ವೀ ಜೇರೊ ರಂಗ್ : ಪೆಲ್ ಚಲಾರ್ ಪಾಣಿಮಾರೊ ಮಿಂಡಕೊ

: ಕತ್ತೆಯ ಕಿರಚು
ಹುಲಿಯ ಪಂಜು
ಮಿಂಚಿನ ರಂಗು : ಗೊಟರುಗಪ್ಪೆ

ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಬಿದ್ದು ಕೆರೆಕಟ್ಟಿ ತುಂಬಿದಾಗ ಹೊಸ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ
ಕರ್ಣಪಟಲ ಹರಿಯುವಂತೆ ಗೊಟರುಗಪ್ಪೆಗಳು ಗೊಟರು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕತ್ತೆಯ
ಅರಚುವಿಕೆಯಷ್ಟೇ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅವುಗಳ ಕೂಗು. ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಗೊಟರುಗಪ್ಪೆಗಳ
ಪಾದಗಳು ಹುಲಿಯ ಪಂಜನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಹಳದಿಯ ರಂಗು ಮಿಂಚಿನಂತೆ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಗೊಟರುಗಪ್ಪೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ರೀತಿ
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

17. ಗಾಬಣ್ ಗೋಯಿ
ಗಟ್ಟಾ ಚಡ : ಚಕಡಿ

: ಗಬ್ಬದ ಉಡ
ಗುಡ್ಡ ಹತ್ತಿತು : ಚಕ್ಕಡಿ

18. ಚಾಲತೋ ಪಂತಿಯಾ
ಸೋನೇರ್ ಛಡಿ ಬಗಾಯೋ : ರಿಂಟ್

: ದಾರಿಹೋಕ ಚಿನ್ನದ ಬೆತ್ತ ಬೀಸಿದ : ಸಿಂಬಳ ಸೀಟುವುದು

19. ಮುಂಡಾಗೇರ್ ಮಲಕೇತಿ
ತೀನ್ ಸಾಮಿ ಆಯೆ

ತಾರಾಡಿನ್ ಛಿಪನ್ ರಾತಡ್ ಕೀದೆ : ಪಾನ್, ಸಪಾರಿ, ಚುನ್ನೊ

: ಮೂಡಣ ಸೀಮೆಯಿಂದ
ಬಂದ ಮೂವರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು
ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿದರು : ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ,
ಸುಣ್ಣ

20. ಧಣಿಪಾತಾಳೇನ್ ಜಾವ

ಗೊಣ್ಣೆ ಅಗಾಸೇನ್ ಜಾವ

ಬೇಟಿ ಹಂದರಾನ್ ಜಾವ

ಬೇಟಿ ದೇವ ಧರ್ಮನ ಜಾವ : ನಾಳರೇರ್ ಛಾಡ್

: ಗಂಡ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದ
ಹೆಂಡತಿ ಮುಗಿಲಿಗೇರಿದಳು
ಮಗಳು ಚಪ್ಪರಕ್ಕಾದಳು
ಮಗ ದೇವರು ಧರ್ಮಕ್ಕಾದ : ತೆಂಗಿನ ಗಿಡ

21. ನಾಣಕಿಸ್‌ನಾರ್ ಹೂನೇತಿ ಭರಿ
ಜಿಬ್ ಛೋಡ್ ಹೋಟೇತಿ ಲಡಿ : ಮರಚಾ

: ಚಿಕ್ಕನಾರಿ ಬಂಗಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಾಳೆ
ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತುಟಿಯಿಂದ
ಜಗಳಾಡುತ್ತಾಳೆ : ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ

22. ನಾಣಕಿಸ್‌ನಾರ್ ನಾಂದ್ಯಾ
ಕೆಚ್ಚನ್ ಬಾಂದ್ಯಾ : ಪುಳಿಯಾ

: ಚಿಕ್ಕ ಪುಟಾಣಿ
ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದೆ. : ಸಿವುಡು

23. ನಾಣಕಿಸ್‌ನಾರ್ ಛೋರಾರ್ ಮಾತೇಪರ್
ನಾಣಕಿಸ್ ಟೋಪಿ : ಕಡ್ಡಿ

: ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗನ ತಲೆ
ಪುಟಾಣಿ ಟೋಪಿ ಮೇಲೆ : ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿ

24. ನಾನ್‌ಕಿಸ್ ಗಟ್ಟಿಪರ್ ವೆಲ್ಲಿಜ್ ವೆಲ್ಲಿ : ಲಟ್ಟಾ

: ಸಣ್ಣನೆ ಗುಡ್ಡದಮೇಲೆ ಬಳ್ಳಿಯೋ ಬಳ್ಳಿ : ಕೂದಲು

25. ನಾಣಕಿಸ್ ಕೊಲ್ಡಿಮ ಚಾವಳ್ಕಾಜ ಚಾವಳ್ಕಾ : ದಾಂತ್

: ಸಣ್ಣನೆ ಕುಡುಕಿಯೊಳಗೆ (ನುಣ್ಣನೆಯ) ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳುಗಳು
: ಹಲ್ಲುಗಳು

26. ಪಾಂಚ್ ಜಾನ್ ಪಂದ್ರ ಆವ : ಕೆಕಡೇನ್ ಪಕಡೆರೊ

: ಐದು ಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ಬಂದವು : ಏಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು.

ಏಡಿಯ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ ಏಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಬಿಲದೊಳಗೆ ಕೈ

ಹಾಕಿದಾಗ ಕೈಯ ಐದು ಬೆರಳುಗಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಏಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆಳೆದು
ತಂದಾಗ ಐದು ಬೆರಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಡಿಯ 10 ಕಾಲುಗಳು ಸೇರಿ ಹದಿನೈದಾಗುತ್ತವೆ.

27. ಪಾಣರೊ ಗಬರು

ವಾವಡಿನ ಜಾವಜೊ

ಪಾಣಿ ಮತ್ ಭರಜೊ

ಪಾಣಿ ಬನಾ ಘರ ಮತ್ ಆವಜೊ : ನಾಳರ್

: ನೀರೊಳಗಿನ ಗಬರು

ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ

ನೀರನ್ನು ತುಂಬಬೇಡ

ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಡ : ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ

28. ಬೋಳಿಸ್ ಗಟ್ಟಿಪರ್

ಲೋವೇರ್ ಡಾಂಗ್ ಪಡಿ : ಸಾಪ್

: ಬೋಳು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ

ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೋಲು ಬಿದ್ದಿದೆ : ಹಾವು

29. ರಂಗಾಲನ ಮೂ ಕಾಳ ರೈ ಮುಚ್ಚಾಳ

ವನಾಸ್ತೇರ್ ಮಾಯಿ

ಕವತ್ ಬಾಂದೋ ಜಗ್ಗುರೋ ರಾಮಾನಾಯಕ್

ಭುಕ್ಕಾ ಈ ಗಾಯೇರ್ ವಿಚಾರ್ ವೀಯ ಕಾಯಿ : ಸೊನ್ಯಾ

: ರಂಗೀಲನ ಬಾಯಿ ಕಪ್ಪು ಭಯಂಕರ ಮೀಸೆ

ದಟ್ಟಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ

ಒಗಟು ಕಟ್ಟಿದವನು ಜಗ್ಗು ರಾಮಾನಾಯಕ್

ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಹೇಳಬೇಕು ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು : ಜೀರುಂಡೆ

30. ರಂಜೆಮಾತಿ ತಂಜ್ ಕಾಡನ್ ಮನೋ ಜೊಡ್ತಾ

ಬೊಂಗಾಳೋ ಸೊ ಪೂಕ್ ಮಾರೊ ದಾಸ್ ಪುತರ್ ಪಂಡಿತ

ಬಾಂದೊ ದೇಸಾರ್ ಕಸನಾ ಕವತ್

ಸೊರತಾಯಿ ಕರೋ ಚಾರ್ : ಲೋವೊ ಹಣಜಾಯೇರೋ

: ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಕೆಂಪನ್ನು ತೆಗೆದು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ

ಅಗಲ ಬಾಯಿಯವನು ಊದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಈ ಒಗಟು ಕಟ್ಟಿದವನು ದೇಸಾರ್ ಕಸನ

ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಮಾಡಿರಿ ಇದರ ವಿಚಾರವನ್ನು : ಕಂಬಾರ
ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಜೋಡಿಸುವುದು.

31. ರಾಂಜಿಮಾರ್ ಕಾಂಜಿ
ಪಾಣಿಮಾಯಿರಿ ಪೋಟ್
ಆವತೊ ಕ ಧೇಟ್
ನವತೊ ಕರಲ ವತ್ತಜ್ ಮೇಟ್ : ಗಾರ್ಚು, ಮಾಳ್ಳಿ

: ಪೊದರೆ ಒಳಗಿನ ಮುತ್ತು
ನೀರೊಳಗಿನ ಸಂಪತ್ತು
ಬಂದರೆ ಹೇಳು ನೆಟ್ಟಗೆ
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ : ಅಣಬೆ, ಮಿನಾ

32. ಸರ್ ಛೋಟಾ ಪುಂಚಡ್ ಮೋಟಾ
ಮಸ್ತಂಗ್ ಛ ಓರಿ ಆಂಕಿ
ಅಸ್ಸೊ ಜನಾವರ್ ಏ ಭುಕ್ಯಾಮ
ಭೇಸಜನಾ ಕಬಿ ಕೋನಿ ಸಮಾವ್ ಓರ್ ಪಾಂಕ್ : ಭಾಣ್ಯಾ

ಚಿಕ್ಕ ತಲೆ ಉದ್ದ ಬಾಲ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿ ಕುಳಿತಾಗ
ಎಂದೂ ಮಡಚುವುದಿಲ್ಲ ಅದರ ಪುಕ್ಕ : ಏರೋಪ್ಲೇನ್ ಚಿಟ್ಟೆ

33. ಸಾರೀಜ್ ಗೋರ್‌ದೀಪ್
ಮುಂಡೊ ಕಾಳೋಬುರ್ : ಕಡ್ಡಿ

: ದೇಹ ಪೂರ್ತಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ
ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪಗೆ : ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ

34. ಸಾರಿ ಫುರ್ ವಜಾಳೊ
ಗಾಂಡೇರ್ ಹೇಟ್ ಅಂದಾರೊ : ದೀಯೊ

: ಮನೆ ತುಂಬಾ ಬೆಳಕು
ಬುಡಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲು : ದೀಪ

35. ಸೋನೇರ್ ಚಲಕೋಡಿ

ಪುಂಚಡಿತಿ ಪಾಣಿಪೀರಿ : ದೀಯೊ

ಬಂಗಾರದ ಗುಬ್ಬಿ
ಬಾಲದಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದೆ : ದೀಪ

5. ಇತರೆ ಒಗಟುಗಳು

1. ಅಂಗಡಿಮ ಮಳೇನಿ

ತಾಕಡಿಮ ತಲೇನಿ

ಓರ್ಸಾಯಿ ಪೂಜಾವೇನಿ : ಗೋಬರ್

: ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಲ್ಲ

ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುವುದಿಲ್ಲ

ಅದಿಲ್ಲದೆ ಪೂಜೆನೇ ಇಲ್ಲ : ಸಗಣೆ

2. ಆಂದೊ ಬೆಂಸಾ ವಾಡಕೂದೊ : ಚೋಡಾ

: ಕುರುಡು ಕೋಣಾ ಬೇಲಿ ಹಾರಿತು : ಚಪ್ಪಲಿ

3. ಅಗಾಸೆ ಪರ್ತಿ ಪಡಿಕುಕಡಿ

ಫರ್ದನ್ ಗಾಂಡ್ ಉಕ್ಕಡಿ : ಆಂಬ್ಲಿ

: ಆಕಾಶದಿಂದ ಹ್ಯಾಟೆ

ಮುಕುಳಿ ಕಿತ್ತು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು : ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು

4. ಅತ್ ಗುಳ್ ಗುಳ್ ವತ್ ಗುಳ್ ಗುಳ್

ಕಲ್ಯಾಣಮಾಯಿ ಗುಳ್ ಗುಳ್ : ಭೇಳಿರ್ ವಿಂಗಣೆ

: ಇಲ್ಲಿ ಗುಳುಗುಳು ಅಲ್ಲಿ ಗುಳುಗುಳು

ಕಲ್ಯಾಣತಂಕ ಗುಳುಗುಳು : ಕುರಿ ಹಿಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು

5. ಅವಡಾಕೊ ಭೋರ

ಛಾಡ್ ಛಾಡ್ ವಚಕಳ : ಕೊರಾಡಿ

: ಇಟು ಪೊರ

ಗಿಡ ಗಿಡ ಹಾರ : ಕೊಡ್ಡಿ

6. ಏಕ್ ರಮರಿಚ ಏಕ್ ದೇಕರಿಚ

ಏಕ್ ದಾಸರಿಚ : ಮಾಳ್ಳಿ, ಭಾಟಾ, ಪಾಣೆ

: ಒಂದು ಆಡುತ್ತಿದೆ ಒಂದು ನೋಡುತ್ತಿದೆ

ಒಂದು ಓಡುತ್ತಿದೆ : ಮೀನು, ಕಲ್ಲು, ನೀರು

7. ಕಾಟತೊ ಕಟಾಯೇನಿ

ಪಕಡತೋ ಹಾತೇಮ ಆಯೇನಿ : ಪಾಣೆ

: ಕಡೆದರೆ ತುಂಡಾಗುವುದಿಲ್ಲ

ಹಿಡಿದರೆ ಕೈಯೊಳಗಿರುವುದಿಲ್ಲ : ನೀರು

8. ಟೊಲ್ ಬಾಂದ್ ಟಿಪಾಲ್ ಬಾಂದ್

ಸಿರ್ ಪರ್ ಧರಿ ದೊ ಇಂಡಾ

ಏರ್ ಅರ್ಥ್‌ಕೇನ್ ಪಾಡ್ ತಾರ್ ಬಾಂಡಾ : ಗಣ್ಣೊಪ್ಪಲಿಯಾ, ಗುಡಿಯಾ

: ಟೊಲ್ ಕಟ್ಟು ಟಿಪಾಲ್ ಕಟ್ಟು

ತಲೆಯ ಮೇಲೆರಡು ಮೊಟ್ಟೆ

ಇದರ ಅರ್ಥಹೇಳಿ ಎತ್ತು ನಿನ್ನ ಬಾಂಡಾ : ಸಿಂಬೆ, ತಲೆಯ

ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತ ತುಂಬಿದ ಕೊಡಗಳು

9. ತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೆ ತಾಕಡಿ

ಬಸಲೇಕ ಪಾನ್

ಮಾರ್ ಸಾಕಿ ಪೊಡೆ ವಾಳೇರ್ ಬಾಪ್ ಮಸಮಾನ್ : ತವ್ವಾ, ಬಾಟ್ಟಿ

: ತಟ್ಟಿಯಂತಹ ತಕ್ಕಡಿ

ತೆಳ್ಳನೆ ಎಲೆ

ನನ್ನ ಕತೆ ಒಡೆಯುವವನ ಅಪ್ಪ ಮುಸಲ್ಮಾನ್

: ಹೆಂಚು, ರೊಟ್ಟಿ

10. ತಮಾರ್ ಘರೇರ್ ಗರಿ ಕೂಣ್ : ಬಾಣ್ಣೆ

: ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗರತಿ ಯಾರು? : ಕಸಬರಕೆ

11. ತೀನ್ ತರ್ಮಕಿ ಗೋಳಿ

ವಚ್ ಕಾಯ

ಮಾರ್ ಸಾಕಿ ನಕೋತೋ

ಪಾಗಡಿ ಮೇಲ್ವ ಭಾಯ : ಮಗ್ಗಾಳ, ಹಾಂಡಿ

: ಮೂರು ಬಗೆಯ ಗುಂಡುಕಲ್ಲು

ಮಧ್ಯೆ ಕಾಯ

ನನ್ನ ಕತೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸದಿದ್ದರೆ

ಪೇಟ ತೆಗೆದಿಡು ಸಹೋದರ : ಒಲೆ, ಮಡಕೆ

12. ದಾಂತೇಮ ದಾಂತ್

ಕೇರೋ ಮೋಟೋ ದಾಂತ್ : ಅದೋಯಿರೊ

: ದಂತದಲ್ಲಿ ದಂತ

ಯಾರದು ಗಟ್ಟಿ ದಂತ : ಗೆದ್ದಲು

13. ದಡಿಯಾ ಪರ್ ದಡಿಯಾ

ಯಮನೂರು ದಡಿಯಾ

ಹಾತ್ ಛೇನಿ ಟಾಂಗ್ ಛೇನಿ ಖಿಟ್ ಖಿಟ್ ಚಡಿಯಾ : ಸಾಪ್

: ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡ

ಯಮನೂರು ಗುಡ್ಡ

ಕೈ ಇಲ್ಲ ಕಾಲಿಲ್ಲ ಖಿಟ ಖಿಟನೇ ಹತ್ತಿದ : ಹಾವು

14. ಧನ್ ಕೂವೋ ಧನ್ ವಾವ್ನಿ

ಧನ್ ಚೋರಾಸು ಗಾಮ್

ಸಾಟಿ ಅಸ್ಸಿ ಹಜಾರ್ ಗಾಮ್ ಗಲಗಿ

ಕಾಕೋಟ ಚ ಓರ್ ನಾಮ್ : ಛೇಳಿ

: ಸಂಪತ್ತಿನ ಗುಹೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೂಲ

ಸಂಪತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರದು

ಅರವತ್ತು ಎಂಬತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ

ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಅದರ ಹೆಸರು : ಮೇಕೆ

ಈ ಒಗಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಕತೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಶಾನುಭೋಗ ತನ್ನ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಊರಿನ ಬಾವಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕುರಿಮರಿಯೊಂದು ಬಾವಿಕಟ್ಟೆಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹಾರಿತು. ಶಾನುಭೋಗನ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಾಶವಾಯಿತು. ಸಹಸ್ರಾರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದವು. ಆಗ ಶಾನುಭೋಗ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದು ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

15. ಧೋಳಸ್ ಗಾವಡಿ ಗಾಂ ಗಾಂ ಹಿಂಡ : ಕಾಗದ್

: ಬೆಳ್ಳನೆ ಆಕಳು ಊರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತದೆ : ಕಾಗದ

16. ನಾಣಕ್ಯಾಸೊ ನಾಂದ್ಯ ಕೆಚ್ಚನ್ ಬಾಂದ್ಯಾ : ಬೀಗ

: ಚಿಕ್ಕ ಚಿಣ್ಣು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದ : ಬೀಗ

17. ನಾಣಕ್ಯಾ ಬೇಟಿ ಚೌವ್ವೆವಾಳೊ

ಮೋಟೊ ಬೇಟಿ ಸಾರಗಿವಾಳೊ

ಡೊಕರಿ ಮೂಲಿಮ ಬೇಟಿಚ : ಲೋಟ, ವಟ್ಟಾ, ಟೊಕ್ಕೋ

: ಚಿಕ್ಕಮಗ ಚೌಗಾರ

ಹಿರೇ ಮಗ ವ್ಯಾಪಾರಗಾರ

ಮುದಿಯಮ್ಮ ಮೂಲ್ಯಾಗ ಕುಂತಾಳ : ಚೆಂಬು, ಕೊಡ, ಹಂಡೆ.

18. ಪುಟೆಪರ್ ಪುಂದ್ ಮುಂಡೆಮ ಹಾತ್

ಪಾಕ್ತಿಮಲಾತ್ : ಘೋಡೆಪರ್ ಬೇಟೊಜಕೋ ಆದ್ಡಿ.

: ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುಕುಳಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೈ

ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಾಲು : ಕುದುರೆ ಸವಾರ.

19. ಭೂರಿ ಭೂರಿ ಗಟ್ಟಿಪರ್

ಭೂರಾ ಗಾಂಡ್ ಸೇಕರೊ : ತವ್ವಾ

: ಕೆಂಪು ಕೆಂಪನೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ

ದುಂಬಿ ಮುಕುಳಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ : ಕಾವಲಿ

20. ಮುಂಡಾಗೇರ್ ಮಲಕೇತಿ ತೀನ್ ಸಾಮಿ ಆಯೆ

ಏಕಲೋ ಮಾಯಿ ಗೋ ದೀ ಬ್ಹಾರ್ ಭೇಸಗೆ : ಆದಮಿ, ಚಪ್ಪು

: ಪೂರ್ವದ ನಾಡಿನಿಂದ ಮೂವರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದರು

ಒಬ್ಬ ಒಳಗೆ ಹೋದ ಇಬ್ಬರು ಹೊರಗುಳಿದರು

: ಮನುಷ್ಯ, ಚಪ್ಪಲಿ

21. ಮಾ ಬಾಪೇರ್ ಘರೇಮ್

ಕುಟಾಖಾದಿ ಮರಾಖಾದಿ

ತಾರೆ ಘರೇಮ್ ಏಕ್ ಧಾಪಡ್

ಮರಾಕೋನಿ ಖಾವ್ : ಹಾಂಡಿ

: ತೌರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಹೊಡೆತ ಬಡಿತ ತಿಂದೆ

ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇಟು ಸಹಿಸಲಾರೆ : ಮಡಕೆ.

ಕುಂಬಾರನು ಮಡಕೆಗಳಿಗೆ ಕೈಯಿಂದ ತಟ್ಟಿ, ಬಡಿದು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೂಪು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಭಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಮಾರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವತನದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಏಟು ಬಿದ್ದರೂ ಮಡಕೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುತ್ತದೆ.

22. ಮಾರ್ ಜೀವ್ ಸಾರಿದು ತೋಯಿ

ಮಾರ್ ಹೇಟೇರ್ ದುಕೋನಿ : ಜಮ್ಮಿ

: ನನ್ನ ಇಡೀ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ

ನನ್ನ ಕೆಳಗಿನದನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆ : ಭೂಮಿ

23. ಸಾರಿದಾಡೋ ಸುತರ ಚ

ಸಾಂಜ್ ಊಟ್ ವ ಚ : ಬಳದೂರ್‌ಗಾಳ

: ದಿನವಿಡೀ ಮಲಗಿದ್ದು

ಸಂಜೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ : ಕಣ್ಣೆ

24. ಸಾರಿದಾಡೋ ಒಳಜಾವ

ಸಾಂಜ್ ಚೋಡೋ ವೇಜಾವ : ಸಾದ್ರಿ

: ಇಡೀ ದಿನ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ

ಸಂಜೆ ಅಗಲವಾಗುತ್ತದೆ : ಚಾವೆ

25. ಸಾರಿದಾಡೋ ಹಿಂಡ್ಯಾವ ಚ

ಸಾಂಜ ಆಡೋ ಪಡಜಾವ ಚ : ಭಡಿ

: ಇಡೀ ದಿನ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರುತ್ತದೆ

ಸಂಜೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ : ಮುದುಕರ ಕೈಲಿರುವ ದೊಣ್ಣೆ

26. ಹಾಟೆಮಾತಿ ಲಾ ವಚ

ಘರೇಮ್ ಆನ್ ರೋವಚ : ಕಾಂದಾ

: ಸಂತೆಯಿಂದ ತರೋದು

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಳೋದು : ನೀರುಳ್ಳಿ

27. ಹದ್ಯಾರ್ ಹದ್ಯಾರ್ ಕಾ ಹದ್ಯಾರ್

ಒಡಲಾ ಡೋರ್ ಸಾನಾಳ ಪಾಣಿ ಫೇರತೋಯಿ

ನಬಿಂಜಿ ಏಕ್ ಕಂಬಳೇರ್ ಕೋರ್ : ಜಮ್ಮಿ.

: ಹದ್ಯಾರ್ ಹದ್ಯಾರ್ ಏನು ಹದ್ಯಾರ್

ಅಪಾರವಾದ ಒಂಬತ್ತು ಕಾಲುವೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸಿದರೂ

ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯ ಅಂಚು ತೋಯಲಿಲ್ಲ : ಭೂಮಿ.

28. ಹಲ್ ಹಲ್ ತಾಹೈ ಧೈಯಿ ಜಮ್ತಾ ಹೈ

ಮೂ ಮಾಂಗ್ತಾಹೈ ಹಾತ್ ನೈಪೂಚ್ತಾಹೈ : ನಾಳರ್

: ಹಲ್ ಹಲ್ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಮೊಸರುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ

ಬಾಯಿ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ : ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ

29. ಬೀರೇನ ಡಸೈರ್ ಫುಂದಾ ಕೂಣಸೊ : ಧಣಿ

: ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗೊಂಡೆಯ ಯಾವುದು : ಮುತ್ತೆದೆ

ಭಾಗ್ಯ.

ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಉಡುಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಾತ್ರದ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಅನೇಕ ಗೊಂಡೆಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಲಿದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯಗೊಂಡೆಯ ಯಾವುದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಕುಪ್ಪಸ ಅಥವಾ ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೊಲಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗೊಂಡೆಯವಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಭೂಷಣಕ್ಕಾಗಿರುವ ಗೊಂಡೆಯವಾಗಿರದೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಗೊಂಡೆಯವನ್ನು

ಕುರಿತಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಒಗಟಿನ ಅರ್ಥ.

30. ಬಗರ್ ಮೋಲೇರ್ ಚೀಜ್

ನವಲೇರಿರ್ ಓಪರ್ ಕೂಣಸೊ ವೀಯ : ಕಸ್ಸೇಮಾರ್ ಲಕಡಿ

: ಖಿರೀದಿಗೆ ಕೊಂಡಿರದ ವಸ್ತು

ಮದುಮಗಳ ಮೈಮೇಲಿರುವುದು ಯಾವುದು : ಕಾಲಿನ ಕಸ್ಸೆ
ಎಂಬ ಅಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಚಿಕ್ಕ ಕಡ್ಡಿ

ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಧುವನ್ನು ನೂರಾರು ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಶೃಂಗಾರ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ "ಕಸ್ಸೆ"-ಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಡಗದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಈ ಅಭರಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಭಾಗವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎರಡೂ ಭಾಗವನ್ನು ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದೆ ತರುವ ವಸ್ತು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಕಡ್ಡಿ. ಈ ಒಗಟಿನ ಉತ್ತರ ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳುಗನನ್ನು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು.

31. ಅಡ ಆಸ್ತಿ ಸೇಜ್ ದ ಚ

ಏಕ್ ದ ತೊಯಿ ಲೇ ಜಾಯೇನಿ : ಓರ್

: ಅಡ ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ

ಒಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ

: ಹೊಕ್ಕಳು ಬಳ್ಳಿ

32. ಬಾಳಾರ್ ಹಾತೇಬಿ ಸವಾಹಾತ್ ಹಡ್ಯಾ

ಮೋಟೇರ್ ಹಾತೇಬಿ ಸವಾಹಾತ್ ಹಡ್ಯಾ : ಮಾತೇರ್ ಹಡ್ಯಾ

: ಮಕ್ಕಳ ಕೈ ಅಳತೆಯಿಂದಲೂ ಒಂದೂ ಕಾಲು ಮೊಳ

ದೊಡ್ಡವರ ಕೈ ಅಳತೆಯಿಂದಲೂ ಒಂದೂ ಕಾಲು ಮೊಳವಿರುವ

ಎಲುಬು : ತಲೆಬುರುಡೆ

33. ಜಮ್ಮಿ ಪರ್ ಸೇಜ್ ಥ ಏಕ್ ಥೇನಿ : ಸಾದರ್ ಛಾಡ್

ದಾಡೇ ಪರ್ ಸೇಜ್ ಥ ಏಕ್ ಥೇನಿ : ಮಸಾಣ್

ನರಮನಕ್ಯಾಮ್ ಸೇಜ್ ಥ ಏಕ್ ಥೇನಿ : ಸಮಾಧಾನ್

ಪುರಾಣಮ ಸೇಜ್ ಥ ಏಕ್ ಥೇನಿ : ಲಬಾರಿ

: ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ ಇರದಿರುವ ಒಂದು ಏನು?

ಆಕಾಶದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ ಇರದಿರುವ ಒಂದು ಏನು?

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ ಇರದಿರುವ ಒಂದು ಏನು?

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ ಇರದಿರುವ ಒಂದು ಏನು?

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇದನ್ನು ಲಂಬಾಣಿಗಳು 'ಸಾದರ್ ಕಾ ಛಾಡ್' - ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮರಣಿಸಿದರೆ ಇದರ ಒಂದು ಎಲೆ ಉದುರುವುದಂತೆ. ಇದು ಆಕಾಶದ ಮೇಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಶ್ಮಶಾನ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸುಳ್ಳು.

6. ಒಗಟು ಕತೆಗಳು

1. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಅಜ್ಜ ಮೊಮ್ಮಗ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಜಾಣೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅಜ್ಜನ ಆಸೆ. ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲು ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಬರಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮೊಮ್ಮಗನು "ದಾರಿಗೆ ಏಣಿ ಹಾಕುವುದಾದರೆ ಬರುತ್ತೇನೆ" - ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಜ್ಜ ಆಯಿತೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಜ್ಜ ಮೊಮ್ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಜ್ಜನು ತಕ್ಷಣವೇ ಕೊಡೆ ಏರಿಸಲು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಲದ ನೆರಳು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೊಡೆ ಮಡಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಜ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ ದಾಟಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಅಜ್ಜ ಮೊಮ್ಮಗರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ತಾಂಡಾಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ತಾಂಡಾದ ಹೊರಗಡೆ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು. ಆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಇದ್ದಳು. ಅಜ್ಜ ಆ ಮನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹುಡುಗಿಯಿಂದ ನೀರು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ "ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಹುಡುಗಿ "ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ" ಎಂದಳು. "ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ"-ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ "ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕೊಟ್ಟು ಫಜೀತಿ ಆಗಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ"-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಜ್ಜ 'ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಬರುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ' ಎಂದಾಗ ಆ ಹುಡುಗಿಯು "ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಬಂದರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಬರದಿದ್ದರೆ ಬರುತ್ತಾನೆ"-ಎಂದಳು. ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈ ಹುಡುಗಿ ತುಂಬಾ ಜಾಣೆಯಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳೇ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಾನೆ.

ದಾರಿಮೇಲೆ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ದಾರಿಗೆ ಏಣಿ ಹಾಕು ಎಂದರೆ ದಾರಿಗುಂಟ ಕತೆ ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಷ್ಟೇ. ಉಳಿದುದು ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಜ್ಜ ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನ ಹೀಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಲದ ಮರದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಮೇಲಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳದಿರಲೆಂದು ಕೊಡೆ ಅರಳಿಸಲು ಹೇಳಿದೆ,

ಹಳ್ಳವನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು-ಕಲ್ಲುಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಬಾರದೆಂದು ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳ ದಾಟಲು ಹೇಳಿದ್ದೆಂದು ಅಜ್ಜ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ!

ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಹುಡುಗಿ ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರ ರೂಪದ ಒಗಟುಗಳ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅಜ್ಜನು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡನ್ನು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ತಂದೆ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಫಜೀತಿ ಆಗಲು ಹೋಗಿರುವನೆಂದರೆ ಹೆಂಡ ಕುಡಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೈಯ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಂಡ ಕುಡಿದು ಅದರ ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಡಬಾರದ ಫಜೀತಿ ಪಡುತ್ತಾರಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ. ಇನ್ನು ಅಣ್ಣನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು. ಅವಳ ಅಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೊಳೆ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದರೆ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಬರದಿದ್ದರೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವೆಂದು ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಮೊಮ್ಮಗನು ಅವಳ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

2. ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಡವಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಗನು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಡವನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಕದ ಊರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ 12 ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಏನು ದುರಾದ್ಯಷ್ಟವೋ ಏನೋ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತನು ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಅವನ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿ ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡವಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಸಹವಾಸ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಮೊದಮೊದಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ.

ಬಡವಳು ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀಮಂತನು ಇವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡನು. ಮಾತುಕತೆಗಳಾಗಿ ಮದುವೆಯೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮಂತನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಬಡವೆಯ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು "ನಾವು ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಿ ನೀನು ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಕಡು ಬಡವೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲ" ಎಂದು ಛೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತನು ಊರಜನರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಬಡವೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡದಿರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಬಡವೆಯ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು 'ನೀನು ಮದುವೆಗೆ ಬರುವುದಾದರೆ ಕುಳ್ಳರಾದ ಜನರನ್ನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆತರಬಾರದೆಂದು ಷರತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಹುಡುಗನ ತಾಯಿ ಬಡವೆ ಕುಳ್ಳಿಯಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹುಡುಗನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮದುವೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರದೆ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲಬಹುದೆಂಬುದು ಶ್ರೀಮಂತನ ಉಪಾಯವಾಗಿತ್ತು. ನಡೆದ ವಿಚಾರವನ್ನು

ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮಂತನ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಡ ತಾಯಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮದುವೆಯ ದಿನ ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಗೋಣಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಡುವಿಯ ಮಗನು ತಾಯಿಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗಾಡಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮದುವೆಯ ದಿಬ್ಬಣವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮದುವೆಯ ದಿಬ್ಬಣವು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಮಂತನು ದೊಡ್ಡ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯೊಂದನ್ನು ತಂದು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು, “ಈ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದಿಬ್ಬಣ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಹಸಿ ಕುಂಬಳವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಬಡವೆಯ ಮಗನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವಳು ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕು ಚೂರು ಚೂರಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ದಿಬ್ಬಣದ ಜನರಿಗೆ ಹಂಚಿಬಿಡು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಡವೆಯ ಮಗನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೂ ತನ್ನ ಉಪಾಯ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಮಂತನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

3. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣನು ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಅವನ ತೀರ್ಪು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ತಾಂಡಾದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕರೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮನಿಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. “ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ದುಡಿಯಬೇಕು ಅಣ್ಣ ನೋಡಿದರೆ ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭವೆಂದುಕೊಂಡು ತಾಂಡಾ ತಾಂಡಾ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ತಾನೇಕೆ ನಾಯಕನಾಗಬಾರದು. ನಾಯಕನಾದರೆ ತಾನು ತಾಂಡಾ ತಾಂಡಾ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಹಾಯಾಗಿರಬಹುದು” - ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಅಣ್ಣ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ನಾಯಕನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿಕೋ” - ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕ ಅಣ್ಣನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನೆರೆಯ ತಾಂಡಾದಿಂದ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮನು ಸಭೆಗೆ ಹೋದನು. ಮೂರು ದಿನಗಳಾದರೂ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಯಕ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದು ಸಾಯಂಗಾಯಿತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಭೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಆ ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಮೊದಲು ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ನಾಯಕನಿಗೆ ಹಸಿವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು “ಪಾಣಿ ಮಾಣಿ ಲೇನ್ ಕಾಯಿಕರು ಬಾಟಿ ಮಾಟಿ ಘಾಲೋ” : ‘ನೀರು ಗೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಲಿ ರೊಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಿ ಇದ್ರೆ ಕೊಡಿ’;-ಎಂದನು. ನಂತರ ರೊಟ್ಟಿಯು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಂಜಿಕೊಳ್ಳಲು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು “ಬಾಟೀಪರ್ ಖೋಡಿ-ಮೋಡಿ ರತೋ ಘಾಲೋ” ‘ರೊಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಚಟ್ಟಿ ಗಿಟ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಹಾಕಿ’ - ಎಂದು ಅವಸರ ಮಾಡಿದನು. ಇವನ ಅವಸರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಇತರೆ ನಾಯಕರು ತಕ್ಷಣ ಇವನನ್ನು ತಡೆದು “ರೊಟ್ಟಿ-ಗಿಟ್ಟಿ ಅಂದೆಯಲ್ಲಾ ಗಿಟ್ಟಿ ಅಂದ್ರೇನು. ಚಟ್ಟಿ ಗಿಟ್ಟಿ ಅಂದ್ರೇನು” ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿ ನೀನು ಊಟ ಮುಟ್ಟಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಂಡ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿ ಕೂರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅನನುಭವಿ ತಮ್ಮ ಇಂತಹ ಏನಾದರೂ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಬಿಟ್ಟಾನೆಂದು ಅಣ್ಣನು ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ಸಮಸ್ತರೂ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ತಮ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮನು ಮತ್ತೆ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನಾಯಕನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಉತ್ತರ : ‘ಬಾಟ್ಟಿ’ ಎಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ. ‘ಮಾಟಿ’ ಎಂದರೆ ಯಜಮಾನ, ಒಡೆಯ, ಗಂಡ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಡ ಯಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಒಗಟು. ಅದು ‘ಹೆಂಚು’. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ರೊಟ್ಟಿ’-ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಚು (ತವ್ವಾ) ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರೊಟ್ಟಿಯ ಗಂಡ ಹೆಂಚು ಎಂಬುದು ಈ ಸವಾಲಿನ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಒಂದು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಮುದುಕಿಯ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಕದ್ದು ತಿಂದು ಹಾಕಿದರು. ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೋಳಿ ತಿಂದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿ ದಂಡ ಹಾಕಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ತಾಂಡದ ನಾಯಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ದೂರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಮುದುಕಿಯ ಕೋಳಿ ತಿಂದವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡಲು ನಾಯಕನು ಒಪ್ಪಿದನು. ಸಭೆಯ ಖರ್ಚನ್ನು ಮುದುಕಿ ಭರಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ನಾಯಕ ಅರವತ್ತು ತಾಂಡಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆಂದು ಕರೆಸಿ ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನು. ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹತ್ತು ಖಂಡಿ ಸಾರಾಯಿ, ಎರಡು ಪೀಪಾಯಿ ಹೆಂಡ, ಎರಡು ಚೀಲ ಅಕ್ಕಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳಾದರೂ ಕೋಳಿ ಕದ್ದು ತಿಂದವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ದನ್ನಾನಾಯಕ-ಹೀರಾನಾಯಕರೆಂಬ ಜಾಣನಾಯಕರು ಸಭೆ ಸೇರಿರುವ ತಾಂಡದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುದುಕಿ ದಿನವೂ ಆ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಹೋಗಿ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಸಭೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಯುವಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ದನ್ನಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಹೀರಾನಾಯಕರು ಒಂದುದಿನ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕರೆದು “ಏನಜ್ಜಿ ದಿನವೂ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಯುವಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನು ಹೊರಿಸಿ ತರುತ್ತೀಯಾ

ಏಕೆ? -ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುದುಕಿಯು ನಿಡುಸುಯ್ದು 'ಅಯ್ಯೋ! ಮಗನೇ ಅದನ್ನು ಏನು ಕೇಳಿಯಾ! ನಾನು ಮಗನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿದ್ದ ಕೋಳಿಯೊಂದನ್ನು ಯಾರೋ ಕದ್ದು ತಿಂದರು. ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕ ತಿಂದವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳಾದರೂ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಭೆಯ ಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಪೇಟೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸಿ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ದನ್ನಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಹೀರಾನಾಯಕರು 'ನಿನ್ನ ಕೋಳಿ ಕದ್ದವರನ್ನು ನಾವು ಹಿಡಿದು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಬಾರಜ್ಜಿ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಮುದುಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಭೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ದನ್ನಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಹೀರಾನಾಯಕರು ಕೋಳಿ ಕದ್ದವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಒಗಟು.

ಉತ್ತರ : ಮುದುಕಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ದನ್ನಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಹೀರಾನಾಯಕರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಂ ರಾಮಿ ಹೇಳಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ತಾಂಡದವರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಜರಿದ್ದಾರೆ' -ಎಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ನಾಯಕ ಹೌದು ತಾಂಡದವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದನ್ನಾನಾಯಕನು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ "ಕುಕ್ಕೋತೋ ಖಾದೇ ಪಣ್ ಓರ್ ಹಸ್ ಕತ್ ಜಾವಚರೇ ಹೀರಾ" : ಅರೆ ಹೀರಾನಾಯಕ ಕೋಳಿಯನ್ನೇ ತಿಂದಾಯಿತು, ಆದರೆ ಅದು ಕೂಗುವ ಕೂಗು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯ" -ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೀರಾನಾಯಕನು : "ಅರೆ ದನ್ನಾನಾಯಕ ಊತೋ ಪೇಟೇಮಾಚ್ ರಚರ" : ಅರೆ ದನ್ನಾನಾಯಕ ನಿಜ ಕೋಳಿ ಕೂಗು ತಿಂದವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ" : ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕ್ಷಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ದನ್ನಾನಾಯಕ ಮತ್ತೆ ಹೀರಾನಾಯಕನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ "ಅರೆ ಹೀರಾ ಅಬ್ ಹಸ್ ಕತ್ ಗೀ : ಅರೆ ಹೀರಾ ಈಗ ಕೋಳಿಯ ಕೂಗು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು" -ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀರಾನಾಯಕನು. "ಊತೋ ಅಬ್ ಮಾತೇನ ಆಯಿ "ಅದು ಈಗ ನೆತ್ತಿಗೆ ಬಂತು" -ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾತನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀರಾನಾಯಕನು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಇವನೇ ಮುದುಕಿಯ ಕೋಳಿ ಕದ್ದವನೆಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕೋಳಿ ಕದ್ದವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

5. ಸರ್ ಡಬ್ ಮೈಯ್ ಕತೋ ಕಾಯ್ಡು?

: ಸರ್ ಡಬ್ ಮೈಯ್ ಅಂದರೇನು?

ಒಮ್ಮೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ತನ್ನ ದೂತನನ್ನು ಕರೆದು "ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯ

ನಿನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಈ ಹೊತ್ತುಗೆಯನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವದೂತ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕುರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಜಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಂಜಾರನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬಂಜಾರನು ಇದು ಜ್ಞಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ ಡಬ್ ಮೈಯ್' -ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೂ ಇರಬೇಕು. ಅದು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು ಎಂದು ದೇವದೂತನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವದೂತನಿಗೆ ಅದರ ತಲೆ ಬುಡ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೇಳಿದ ಒಗಟಿನ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. "ಇಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಗಟಿನ ಅರ್ಥವಿರದ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ನಮಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡು" ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ ಡಬ್ ಮೈಯ್ ಅಂದರೆ ಕುರಿಯೊಂದು ಮೇಯುತ್ತ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿದ ಕುಂಬಳದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಳ್ಳಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಕುಂಬಳವೊಂದು ಡಬ್ ಎಂದು ಕುರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಕುರಿ ಮೈಯ್ ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಈ ಒಗಟಿನ ಉತ್ತರವಾಗಿದೆ.

7. ಸವಾಲುಗೀತೆಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತು ನರ್ತಿಸುವಾಗ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನರ್ತನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಆನಂದಿಸುವ ನಾಯಕರುಗಳು ಅವರ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಒಡೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನರ್ತಕಿಯರ ಮುಂದೆ ಸೋಲನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಹಾಡುವ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರವೊಂದು ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿದೆ.

1. ಗೇನಿರೊ ಗೆನಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಹಮೆ ಭೋಳಿ ತಮ ಗೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಸರಳೆ ಛಾಡೆರೊ ಛಂಡಿ ಭೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ || ...ವಾಟ್
ಓರೊ ಅರತಮನ ಕೇ ಜೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಹಮೆ ಭೋಳಿ ತಮೇ ಗೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಭಾಟಾರೊ ಬೇಜೋ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || ...ಚುನ್ನೊ
ಗೇನಿರೊ ಗೆನ ಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಮಾಕುವಾರಿ ಬೇಟಿಪಣಾರಿರೇ ನಾಯಕೊ ||ಮೆಂಡಲ್
ಏರೊ ಅರತಮನ ಕೇಜೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಹಮೆ ಭೋಳಿ ತಮೇಗೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಕಾಲವಾರೊ ಕಾನ ಕತೊ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || ಫಾವ್ಲ್ಯಾ
ಗೇನಿರೊ ಗೆನಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಬಗರ ಸೂಯಿರೊ ದಾಜೋ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || ... ಚೋಟ್ಟಾರ್ ಡೋರ್
ಓರೊ ಅರತಮನ ಕೇಜೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||
ದೊಲ್ಹಾ ಬದೇನಾ ಪೂಂಚೆ ನಿರೇ ನಾಯಕೋ || : ಕೊಲ್ಡೆರ್ ಬದನಾ
ಅಕೆಲ್ಹಾ ಬದೇನಾ ಪೂಂಚೆಜಾಯ ನಾಯಕೋ ||
ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೋ ||
ಗೇನಿರೋ ಗೆನಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೋ ||

ಫಳ ಭ ಜೇರೋ ಫೂಲ ಭೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ || : ಕುಲ್ಲರೆರ್ ಛಾಡ್
ಫೂಲ ಭ ಜೇರೋ ಫಳ ಭೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ || : ಭಪಲಾರೊ ಛಾಡ್
ಮುಂಡೋ ಭೇನಿಜಕೋ ಖಾದೊ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || : ಅಂಗಾರ್
ಹಮೆ ಭೋಳಿ ತಮೇಗೇನಿರೇ ನಾಯಕೊ ||
ಗೇನಿರೋ ಗೆನಕರಲೋರೇ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೇ ನಾಯಕೊ ||

: ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೇ ||
ರುಮಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಾಯಕರೇ ||
ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ನೇರ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೆರಳಿಲ್ಲ ನಾಯಕರೇ || : ರಸ್ತೆ
ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೇ ||

ಕಲ್ಲಿನ ಮೆದುಳು ಏನದು ನಾಯಕರೇ || : ಸುಣ್ಣ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ತಾಯಿಕುಮಾರಿ ಮಗಳು ಮುತ್ತೈದೆ ನಾಯಕರೆ || ... ಕಾದಿಕಾಯಿ
ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೆ ||

ಕಾಲುವೆಯ ಕಿವಿ ಅಂದರೆ ಏನದು ನಾಯಕರೆ || ... ಗುದ್ದಲಿ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||

ಸೂಜಿಯಿಲ್ಲದ ಹೊಲಿಗೆ ಯಾವುದು ನಾಯಕರೆ || ... ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರ
ತಲೆಯ ಆಭರಣ

ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೆ ||

ಜೋಡು ಹಗ್ಗ ತಲಪಲಾರದು ನಾಯಕರೆ || - : ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೊರಡಿನ ಹಗ್ಗ
ಒಂಟಿ ಹಗ್ಗ ತಲಪುವುದು ನಾಯಕರೆ ||
ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ನಾಯಕರೆ ||
ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||

ಫಲವಿದ್ದವುಗಳ ಹೂವಿಲ್ಲ ನಾಯಕರೆ || - : ಅತ್ತಿಯ ಗಿಡ
ಹೂವಿದ್ದವುಗಳ ಫಲವಿಲ್ಲ ನಾಯಕರೆ || - : ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ
ಬಾಯಿಲ್ಲದವನು ಮೆಲ್ಲುವನು ನಾಯಕರೆ || : ಬೆಂಕಿ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೆ ||

2. ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಗೋರಿಯ ತಳಾಯೆರೊ ಹರಿಯಾ ಝಾಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಉಗಮಣೇರೋ ವಡೆರೋ ಝಾಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಆತ್ಮಮಣೇರೋ ಅಂಬಾರೊ ಝಾಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಲಂಕಾ ಪರೆರೋ ಮಸೂರಿರೊ ಝಾಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಪರಲಂಕಾರೋ ರೂಯೇರೋ ಝಾಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಚಾರಿ ಝಾಡೆರೋ ಏಕ್ ಜ ಪೇಡ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಓ ಝಾಡೆರೋ ಬಾರ ಡೋಳಾ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಬಾರಿ ಡೋಳಾದ ಬಾರ ನಾಮ ಛ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಓ ಝಾಡೆಪರ್ ದೀಯ ಪಾನ್ ||

ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ದೋಯಿ ಪಾನೇಮ ದೀಯಜ ರಂಗ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏಕ್ ಕಾಳೋನ ಏಕ ಧೋಳೋ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏಕ್ ಏಕ್ ಡೋಳಾನ ತೀಸ್ ತೀಸ್ ಫೂಲ್ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಓ ಝಾಡೆಪರ್ ತೀನ್ ಫಳ ಛ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ತೀನೀ ಫಳೇಮ ತೀನ ರಂಗ ಛ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏಕೇನಖಾವತೊ ಫೀಕೋ ಸೋ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏಕೇನ ಖಾವತೊ ಮೀಟೋಸೋ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏಕೇನ ಖಾವತೊ ಖಾರೋ ಸೋ ||
ಗೊರಿ ಗೋರಿಯೇ ಏನ ಬೊಲೆವಾಳ ನಾಯಕಣ ಚತರಾ ಛ ||

: ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಬಿಳಿಯ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮರ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಆಲದ ಮರ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮಾವಿನ ಮರ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮಸೂರಿ ಮರ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಯ ಮರ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ನಾಲ್ಕು ಮರಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಬುಡ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬೆ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬೆಗೂ ಹನ್ನೆರಡು ಹೆಸರು ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಎರಡೇ ಎಲೆ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಎರಡು ಎಲೆಗೆ ಎರಡು ಬಣ್ಣ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಒಂದು ಬಿಳಿ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಒಂದೊಂದು ಕೊಂಬೆಗೂ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಹೂವು ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಆ ಮರ ಬಿಟ್ಟು ಫಲಗಳು ಮೂರು ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಮೂರು ಫಲಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಬಣ್ಣ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಒಂದರ ರುಚಿ ಸಪ್ಪೆ ಸಪ್ಪೆ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಒಂದರ ರುಚಿ ಸಿಹಿ ಸಿಹಿ ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಒಂದರ ರುಚಿ ಉಪ್ಪು ||
ನಾರಿ ನಾರಿಯೇ ಈ ಒಗಟನ್ನು ಹಾಡುವ ನಾಯಕಣ್ ಚತುರಳಿದ್ದಾಳೆ ||

: ಈ ಒಗಟು ಗೀತೆಯು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಇಂಪಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. ಆಲ, ಮಾವು, ಮಸೂರಿ, ಅತ್ತಿಯ ಮರಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಬುಡವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕುಗಳು. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ಬುಡವೆಂದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಒಂದೇ ಮರಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೊಂಬೆಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು. ಮರದ ಎರಡು ಎಲೆ ಎಂದರೆ ಹಗಲು-

ರಾತ್ರಿಗಳು. ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿ ಎಂದರೆ ಹಗಲು, ಕಪ್ಪೆಂದರೆ ರಾತ್ರಿ. ಒಂದೊಂದು ಕೊಂಬೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಹೂವುಗಳೆಂದರೆ ಒಂದೊಂದು ತಿಂಗಳುಗಳ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳು. ಆ ಹೂವುಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಮೂರು ಫಲಗಳೆಂದರೆ ಮೂರು ಕಾಲಗಳು- ಮಳೆಗಾಲ, ಚಳಿಗಾಲ, ಬೇಸಿಗೆಕಾಲ. ಈ ಮೂರು ಕಾಲಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಪ್ತೆ, ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪುರುಚಿ ಉಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾಲಮಾನಗಳನ್ನು ಒಗಟಾಗಿ ಹಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಒಂದು ಕೆರೆಗೂ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮರಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾವು ಬಲ್ಲ ಮರದ ಎಲೆ, ಕೊಂಬೆ, ಹೂವು, ಫಲಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಋತುಮಾನಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಒಗಟನ್ನು ಸೃಜಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಋತು ನಿಯಮಗಳ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಕುಶಾಗ್ರ ಮತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

3. ದೂದಾ ದೊಯಿ ವಾಡಿಮ ಗೆನಿಯ ಹೂಬೊಚೆ ||

ಸಾರಿ ಜೀಯೇರೊ ಮೇಲ ಕಾಡರೊಚ ||
ಮೇಲೇರಿ ಗೊಂಬಿ ಬಣಾರೊಚ ||
ಗೊಂಬಿಮಾ ಜೀವಾಳ ಪೆರರೊಚೆ ||

ಮಾರವಾಡಿಮ ಬೀಜಾ ಬೋಯಿಯೆ ||
ಪರೇಲಿ ವಾಡಿಮ ವೇಲ ಫಲರೀಚ ||
ವಾಡಿರಿ ಕೆಂಗರೆ ಫುಡಿಯಾ ಮೇಲಿಯೆ ||
ಫುಡಿಯಾರ ಮಾಯಿ ವೇಲ ಫಲರೀಚ ||
ವೇಲೇರ ಊಪರ ಫೂಲಲಾಗರೇಚ ||
ಫೂಲೇರ ಊಪರ ಫಳ ಲಾಗರೇಚ ||

ಫುಡಿಯಾ ಫುಟೇನಿಜು ಕೊಳಾ ಕಾಡೊ ನಾಯಕೊ ||
ಓರೋ ಅರತಮನ್ನ ಕೇಜೋರೆ ನಾಯಕೊ ||
ಗೇನಿರೊ ಗೇನಕರಲೋರೆ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೆ ನಾಯಕೊ ||

: ಹಾಲುಕ್ಕುವ ಹಿತ್ತಲಲಿ ಜ್ಞಾನಿ ನಿಂತಿರುವನು ||
ಇಡೀ ದೇಹದ ಕೊಳೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವನು ||
ಕೊಳೆಯ ಗೊಂಬೆ ರಚಿಸುತ್ತಿರುವನು ||
ಗೊಂಬೆಯೊಳಗೆ ಜೀವ ತುಂಬುತ್ತಿರುವನು ||

ನನ್ನ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದೆ ||
ಪಕ್ಕದ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿತು ||
ಹಿತ್ತಲ ಅಂಚಿನಲಿ ಒಂದು ಕುಂಭವಿದ್ದಿತು ||
ಕುಂಭದೊಳಗೆ ಬಳ್ಳಿಯು ಹಬ್ಬಿತು ||
ಬಳ್ಳಿಯ ಮೇಲೆ ಹೂವು ತುಂಬಿವೆ ||
ಹೂವಿನೊಳಗಡೆ ಫಲಗಳಿವೆ ||
ಕುಂಭದೊಳಗೆ ಕುಂಬಳ ಬೆಳೆಯಿತು ನಾಯಕರೆ ||
ಕುಂಭ ಒಡೆಯದ ಹಾಗೆ ಕುಂಬಳ ತೆಗೆಯಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೆ ||

ಇದೊಂದು ಒಗಟುಗೀತೆ. ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಹಿತ್ತಲಲಿ ಕುಂಬಳದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದಳು. ಪಕ್ಕದ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಆ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹಳೆ ಕುಂಭದೊಳಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆದು ಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಕುಂಭದೊಳಗೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯೊಂದು ಬೆಳೆಯಿತು. ಬಳ್ಳಿಯ ವಾರಸುದಾರರು ಕುಂಬಳ ತಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಕುಂಭದವರು ನಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿ ನಮ್ಮ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಯಿ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ವಾದಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಕುಂಭ ಒಡೆಯದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಯಿಯನ್ನು ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು. ವ್ಯಾಜ್ಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನಾಯಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂತು. ಆಗ ತಾಂಡದ ನಾಯಕನು ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕುಂಬಳವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಕುಂಭ ಒಡೆಯದಂತೆ ಕುಂಬಳವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಗೀತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಕುಳಿತ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

4. ಗೇನಿರೊ ಗೇನಕರಲೋರೆ ನಾಯಕೊ ||
ವಡಗೇನಿ ಲಡಮರಿಯೋರೆ ನಾಯಕೊ ||
ಹಮೇ ಭೋಳಿ ತಮೆ ಗೇನಿರೆ ನಾಯಕೊ ||
ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಬೇಟಿನ ಬೊಡಿದೊಯಿ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || : ಹೋಳಿ ದವಾಳಿ
ಓರೊ ಅರತಮನ ಕೇಜೋರೆ ನಾಯಕೊ ||
ಕೇದೇನ ಛುಂಗಲ ರೊಳಲರೆ ನಾಯಕೊ ||

ಅಗಾಸನ ಧರತಿ ಕಾಯಿ ವಿಯ ನಾಯಕೊ || ... : ಮಾ, ಬಾಪ್
ಓರೊ ಅರತಮನ ಕೇಜೋರೆ ನಾಯಕೊ ||

ತಮೆ ಕೀಯೋ ಹಮೆ ಸಣೆಯೋರೆ ನಾಯಕೊ ||

ಏಕಬಾಟಿ ಸೊ ಮಾಟಿರ ನಾಯಕೊ || : ಮಂಗಾಳೊ

ಓರೊ ಅರತಮನ ಕೇಜೋರೆ ನಾಯಕೊ ||

ಗೋಡಿ ವಾಳೆವಾಳೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||

ಪಾಗಡಿ ಬಾಂದೆ ಬಾಂದೆ ಬೇಟೆರೇ ನಾಯಕೊ ||

ತಮೆ ಸಾಣೆ ಹಮೆಭೋಳರೆ ನಾಯಕೊ ||

: ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನೀವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಾಯಕರೇ ||

ಪಾಗಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ನಾಯಕರೇ ||

ಮಗಳು ಸೊಸೆಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು ನಾಯಕರೇ || ... : ಹೋಳಿಹಬ್ಬ, ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ.

ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ಆಕಾಶ ಭೂಮಿ ಅಂದರೆ ಏನದು ನಾಯಕರೇ || : ತಂದೆ, ತಾಯಿ

ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ಕೇಳುವೆವು ನಾಯಕರೇ ||

ಒಂದೇ ರೊಟ್ಟಿ ನೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಾಯಕರೇ || - : ಜೇನುಹುಟ್ಟು

ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ ನಾಯಕರೇ ||

ಮಂಡಿ ಊರಿ ಊರಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಾಯಕರೇ ||

ಪೇಟ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ನಾಯಕರೇ ||

ನೀವು ಜಾಣರು ನಾವು ಮುಗ್ಧೆಯರು ನಾಯಕರೇ ||

5. ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಜಿನಿ ಬಾಗೇರಿ ಕೋವಲ ಬೊಲರೀ ಚ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಬಗೆರೆ ಮುಂಡೇರಿ ಗಾವಡಿ ಧಾಟಿಯಾವ || : ಮೋಟಾರ್

ಏ ತಾಂಡೇರೋ ನಾಯಕ ಗೇನಿ ಭ ||

ಗಾವಡಿರೊ ವಿಚಾರ ಕರರೋಭ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಜಿನಿ ಬಾಗೇರಿ ಕೋವಲ ಬೊಲರೀ ಚ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಬಗೆರೆ ಮುಂಡೇರೊ ಬಕರಾ ಧಾಟೋಯಾವ ||

ಏ ತಾಂಡೇರೋ ಧಾವ ಗೇನಿ ಭ ||

ಬಕರಾರೊ ವಿಚಾರ ಕರರೋ ಭ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಜಿನಿ ಬಾಗೇರಿ ಕೋವಲ ಬೊಲರೀ ಚ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಬಗೆರೆ ಕಾನೇರೊ ಸಸಿಯಾ ಧಾಟೋಯಾವ ||

ಏ ತಾಂಡೇರೋ ಕಾರಬಾರಿ ಗೇನಿ ಭ ||

ಸಸಿಯಾರೊ ವಿಚಾರ ಕರರೋ ಭ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

ಜಿನಿ ಬಾಗೇರಿ ಕೋವಲ ಬೊಲರೀ ಚ ||

ಹೆರೊ ಹೆರೊರೇ ಘಣಕ್ಕಾ ಹೆರೊ ಘಣಕ್ಕಾ ||

: ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಸುಂದರ ತೋಟದ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ||

ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಆಕಳು ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ || : ಮೋಟಾರು

ಈ ತಾಂಡದ ನಾಯಕ ಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದಾನೆ ||

ಆಕಳಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ||

ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಸುಂದರ ತೋಟದ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ||

ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಹೋತು ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ || : ಮೋಟಾರು ಬೈಕು

ಈ ತಾಂಡಾದ ಡಾವ ಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದಾನೆ ||

ಹೋತುವಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ||

ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||
 ಸುಂದರ ತೋಟದ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ||
 ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದ ಮೊಲ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ ||
 ಈ ತಾಂಡದ ಕಾರುಬಾರಿ ಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದಾನೆ ||
 ಮೊಲದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ||

ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||
 ಸುಂದರ ತೋಟದ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ||
 ಹಸರು ಹಸರಿನ ಪೊದೆ ಹಸರು ಪೊದೆ ||

ಈ ಸವಾಲು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಮೋಟಾರು, ಮೋಟಾರು ಬೈಕುಗಳು ಒಗಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸವಾಲು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

6. ನಾಯಕೋ ತಾಂಡೇರ ಮೋಟಿಯಾರ ಕಿಮಗಚೋ ನಾಯಕೋ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ತಾಂಡೇರ ಮೋಟಿಯಾರ ಎಡೆಗೆ ಚೋ ನಾಯಕೋ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ತಾಂಡೇರ ಮೋಟಿಯಾರ ಎಡೆಗೆ ಚೋ ನಾಯಕೋ ||
 ನಾಯಕೋ ಏಡೇ ಜಾನ್ ಕಾಯಿಯ ಲಾಯೆ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ಏಡೇ ಜಾನ್ ಕಾಯಿಯ ಲಾಯೆ ||
 ನಾಯಕೋ ಏಡೇ ಜಾನ್ ಕಾಚಮೊಯ ಲಾಯೆ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ಏಡೇ ಜಾನ್ ಕಾಚಮೊಯ ಲಾಯೆ ||
 ನಾಯಕೋ ಕಾಚಮೊಯ ಲಾನ ಕಾಯಿಯ ಕೀಡೆ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ಕಾಚಮೊಯ ಲಾನ ಕಾಯಿಯ ಕೀಡೆ ||
 ನಾಯಕೋ ಕಾಚಮೊಯ ಲಾನ ಘುಡಿಯಮ ಫಾಲೆ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ ||
 ಕಾಚಮೊಯ ಲಾನ ಘುಡಿಯಮ ಫಾಲೆ ||

ನಾಯಕೋ ಹಮಾರ ಕಾಚಮೊ ಹಮೆದೊ ನಾಯಕೋ
 ನಗರಿಮ ಪಡಗೇ ಚೋ ರೆ ನಾಯಕೋ
 ಹಮಾರ ಕಾಚಮೊ ಹಮೆದೊ ನಾಯಕೋ ||

ಗದ್ಯಾನುವಾದ : ಇದೊಂದು ಕವಿತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಒಗಟು. ಒಂದು ತಾಂಡದವರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಂಡಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಆಮೆಯ ಮರಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಾಂಡದ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಆ ಮರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಬೇರಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಾಂಡದವರೆಲ್ಲ ಸಭೆ ಸೇರಿರುವಾಗ ಬೇಟೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಆಮೆಯ ಮರಿ ಎಲ್ಲೆಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆಮೆ ತರಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಕುಂಭದ ಸಹಿತ ಆಮೆ ತಂದು ಪಂಚರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಆಮೆ ಇಡೀ ಕುಂಭದ ತುಂಬ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ “ನಿಮ್ಮ ಆಮೆಯನ್ನು ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕುಂಭವನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡಿ; ಆದರೆ ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಧಕ್ಕೆ ಆಗಬಾರದು” ಎಂದು ಷರತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಕುಂಭವನ್ನು ಒಡೆಯದೆ ಆಮೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಾಂಡದವರೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಒಗಟು. ಈ ಒಗಟನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಜಾಣ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಮೆಯಿರುವ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ, ಖಾರ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಮೆ ಬೆಂದು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗುತ್ತದೆ. ಸಭಿಕರೆಲ್ಲ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕುಂಭವನ್ನು ಮರಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ತಾಂಡಗಳ ನಡವಳಿಯು ಅಡಗಿದೆ. ತಾಂಡದವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಟ್ಟಿನ ಹಣವನ್ನಾಗಲೀ, ವಸ್ತು-ವಡವೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಅದು ಅಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಳಗದ ವಸ್ತು ಎಂದಿಗೂ ಒಬ್ಬನ ಸೊತ್ತಲ್ಲ. ಪಂಚರ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಳಗದ ದುಡ್ಡು-ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ದಂಡ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಒಗಟು ಗೀತೆಯು ಒಂದು ಒಗಟನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ತಾಂಡಾದ ನೀತಿ ನಡವಳಿಯನ್ನು, ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮೂಹ ಬದುಕಿರುವ ನಿಯಮ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

8. ಸವಾಲುಗಳು

1. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಲಂಬಾಣಿ ಸಭೆಗಳೆಂದರೆ ಚರ್ಚೆ, ಸವಾಲು-ಜವಾಬುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ನಾಯಕ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ: ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಒಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಸಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ "ಕುರಿಯನ್ನು ಸಂತೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮಾರಿ ಸಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುರಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ- ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿಯನ್ನು ಮಾರಿ ಸಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಕುರಿಯನ್ನು ಹಿಂತರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾಯಕನ ಸವಾಲಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಬಹಳ ಜನರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ತಾಂಡದ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿದ್ದು ಕುರಿಯನ್ನಲ್ಲ, ಅದರ ತುಪ್ಪಳವನ್ನು. ಆದುದರಿಂದ ಕುರಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮದುಮಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವ ಸಮಯ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ಮದುಮಗಳ ತಂದೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಎರಡು ಮೊಲಗಳನ್ನು ತಂದು ಮದುಮಗನ ತಂದೆಯ ಎದುರುಗಡೆ ಇಟ್ಟು, ಈ ಎರಡು ಮೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಲಾಲ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾವುದು, ಮಾಡದಿರುವುದು ಯಾವುದು, ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕುಂಕುಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ.

ವರನ ತಂದೆಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲು ತೋಚುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಎರಡು ಮೊಲಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅದು ಹಲಾಲ್

ಮಾಡಿರದ ಮೊಲವೆಂದನು. ಅದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆಯವರು ಕೇಳಿದಾಗ ಎರಡು ಮೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಟ್ಟಂತಿದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಸುಟ್ಟ ಮೊಲ ಕಾಡಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅರೆಬರೆ ಸುಟ್ಟುದಾಗಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಹಲಾಲ್ ಮಾಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೊಲವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹಲಾಲ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ" -ಎಂದನು. ಉತ್ತರ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುಂಕುಮ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

3. ಒಂದು ತಾಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ನಾಯಕ, ಡಾವ್, ಕಾರುಬಾರಿ ಮೂವರು ನೆರೆಯ ತಾಂಡಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂವರೂ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಹೋಕರು ಮೂವರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಮೂವರ ಪತ್ನಿಯರೂ ಚಿತೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸುಟ್ಟ ಎಲುಬಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾಯಕಣ್-ಕಾರುಬಾರಣ್ಗೆ "ನೀನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಎಲುಬಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡು" ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಜಾಣೆಯಾದ ಕಾರುಬಾರಣ್ ಒಂದು ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ತೂಕ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಚ್ಚು ಭಾರ ತೂಗುವ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು, ಹಗುರಾಗಿ ತೂಗುವ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು, ಮಧ್ಯಮ ಭಾರದ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಚ್ಚು ಭಾರ ತೂಗಿದ ಎಲುಬುಗಳು ನಾಯಕನದೆಂದು, ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು 'ಡಾವ್'ನದೆಂದು, ಮಧ್ಯಮ ತೂಕದ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿ 'ಕಾರುಬಾರಿ'ಯದೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ತಾಂಡದ ಜನರೆಲ್ಲ ಅವಳ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕ್, ಕಾರುಬಾರಿ, ಡಾವ್‌ರೆಂಬ ಮೂವರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ಕಾರುಬಾರಿ, ನಂತರ ಡಾವ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ತಾಂಡದಲ್ಲಿ ಗೌರವಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವರ ಸಮಾಜದ ಅಲಿಖಿತ ಶಾಸನವೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ತರ್ಕವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಕಾರುಬಾರಣ್ ಎಲುಬಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

9. ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ :

1 ಒಮ್ಮೆ ಸೀತಾಮಾತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿದ ಸೀತಾದೇವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ವರಬಹಂ ನ ಪರಬಹಂ

ಚಂಚ ಬಹುಣೆ ವಡೋ ಅಗಾಸು ಜಾ

ಸೀತಾ ಪೂಚಿ ಲಚಮಣೇನ ಈ ಜನಾವರ್ ಕಸ್ಸೊ ಜಾ

: ಇತ್ತಕಡೆನೂ ಹಾರದು ಇಲ್ಲ ಅತ್ತಕಡೆನೂ ಹಾರದು

ಆಕಾಶದತ್ತತ್ತ ಗಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸೀತಾ ಕೇಳಿದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಾಣ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ನೋಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅವಳ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಧರ್ತಿಪರ್ಮಿ ಪೇರಿಗುಡಿ

ಪೇರಿ ಪವನೇರ್ ಸಾತ್

ಭಲೋ.ಕಾಮಜ್ ಪಣ್

ಡೋರ್ ಛ ಓರ್ ಧಣರ್ ಹಾತ್

: ಭೂಮಿಯಿಂದ ಗಗನಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹಾರುತ್ತಿದೆ

ಹಾರುತ್ತಿದೆ ಗಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ

ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ ಆದರೂ

ಹಗ್ಗ ಇದೆ ಅದರ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ : ಉತ್ತರ, ಗಾಳಿಪಟ.

2. ಒಂದು ಕೆರೆಯ ಏರಿ ಮೇಲೆ ದಾರಿ ಹೋಕರಿಬ್ಬರು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಲಂಬಾಣಿ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ನೀರಿಗಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವರು “ಈ ದಡ್ಡೀಜ್ ಅಸ್ಥ ಏರ್ ಓಕರ ಕಸ್ಸೇ ಕೋ ನವಿಯ”-: “ಇವಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಚೆಂದ ಇದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಒಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚೆಂದ ಇದ್ದೀತು?” ಎಂದು ಅವಳು ಕೇಳುವಂತೆಯೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಜಾಣ ಹೆಂಗಸು ಇವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನೀವು ಯಾವ ಊರಿನವರು ಯಾಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು, “ನೋಡಿ ನೀವು ಹೋಗುವ ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿದೆ, ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಬಿ ಇದೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿರಿ”-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ದಾರಿಹೋಕರು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ನಾಯಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂತೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೇಲೆದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಪೇಟಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಹೋಕರು ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದೆರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಲಂಬಾಣಿ ಪುರುಷರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪೇಟವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಡೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಪೇಟವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ತೀರಾ ಅವಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ದಾರಿಹೋಕರು ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಮೇಲೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ತಾಂಡದವರೆಲ್ಲ ಸಭೆ ಸೇರಿ ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸಿ ಅವರ ಪೇಟವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ ದಾರಿಹೋಕರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಮೂಲಕವೇ ಅರಿವಾಗದಂತೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಗುಪ್ತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ರವಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿ ತಮಗೇ ಮುಳುವಾಗುವುದೆಂದರಿಯದ ದಾರಿಹೋಕರು ಇದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

3. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೆ ಮಗನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಸಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನಿಗೆ “ದೂದೇರ್ ಹಾಂಡಿ ದೋಯಿ ಒಗಾಡಿ ಪಡಿಚ ಥಾಕೇನ್ ಚಿಪ್ಪಾ ಲಾ” : “ಹಾಲಿನ ಮಡಕೆಗಳೆರಡು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿವೆ, ಮುಚ್ಚಲಿಕೆ ಮುಚ್ಚಕ ತನ್ನಿರಿ”-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನು ಸಂತೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಮಡಕೆಗಳೆರಡು ತೆರೆದಿವೆ ಅಂದರೆ ಮೊಲೆಗಳೆರಡು ಬೆತ್ತಲಿವೆ ಎಂದರ್ಥ. ಮುಚ್ಚಕ ಅಂದರೆ ಕುಪ್ಪಸ ಎಂದರ್ಥ. ಅವಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಗಂಡ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

4. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ತೀರ್ಮಾನವಾಗದ ಒಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ತಾಂಡಲ

ನಾಯಕ ಕುಳಿತರುತ್ತಾನೆ. ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕಣ್ (ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ) ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಒಬ್ಬ ಯುವಕನನ್ನು ಕರೆದು 'ಕಾಳಿಸಮಾಚಿ' : ಕರ್ಪಿ ತೀರಿ ಹೋದಳು- ಎಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಂದು ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯುವಕನು ಬಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ತೋ ಸೋಬ್ಯಾನ್ ಮೇಲ್' : ಹಾಗಾದರೆ ಪುರುಷನನ್ನು ಇಡು"-ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಗದ ನಾಯಕಣ್ ಮತ್ತೆ "ಸೋಬಾಬ ಮೇಲತೋ ಲಗಾಮ ಆಯೇನಿ"- : "ಪುರುಷನಿಟ್ಟರೆ ಲಗಾಮು ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ"-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನಾಯಕನು "ಪೇರ್ನ್ ಮಾರ್ಕ" : 'ತಿರುವಿಹೋಡೆ' - ಎಂದು ಹೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕಣ್‌ಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ನಾಯಕ ಮತ್ತು ನಾಯಕಣ್ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದ ಈ ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಅರ್ಥ ಉಳಿದ ಸಭಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹೀಗಿದೆ: ನಾಯಕಣ್ ಅನ್ನಕ್ಕಿಟ್ಟಾಗ ಮಡಕೆ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಅವಳು ಕರ್ಪಿ ತೀರಿದಳೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಪಿ'-ಎಂದರೆ 'ಮಡಕೆ' ಎಂದರ್ಥ. ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ನಾಯಕ ಪುರುಷನನ್ನು ಇಡು ಎಂದದ್ದು ಅಂದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಕ್ಕಿಟ್ಟರೆ ಹುಟ್ಟಾಡುವುದಿಲ್ಲ : ಲಗಾಮ್ ಆಯೇನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾಯಕ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅದರ ದಂಡದ ಭಾಗದಿಂದ ಆಡಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ನಾಯಕಣ್‌ಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡದ ಜಾಣದಂಪತಿಗಳು ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾಣರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

5. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ತಾಂಡಾದ ನಾಯಕ ಯುವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ "ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಧ್ಯದ್ದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾಯಕಣ್ ಬಳಿ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ"- ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ಯುವಕನಿಗೆ ದಿಗಿಲು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಧ್ಯದ್ದನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ನಾಯಕಣ್‌ಳಿಗೆ ಕೇಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೇಳಿದರೆ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆ, ಅದನ್ನೂ ಮೀರುವಂತಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಏನಾದರಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾಯಕಣ್ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆದರುತ್ತಲೆ ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡು "ನಾಯಕಣ್ ನಾಯಕ ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಧ್ಯದ್ದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ"-ಎಂದಾಗ ಅವಳು ತಕ್ಷಣ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ನಡೆದು ಗೋಡೆಗೆ

ನೇತುಹಾಕಿದ್ದ 'ಕುದುರೆಯ ಜೀನನ್ನು'-ತೆಗೆದು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ತಾನೇನಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದನೋ ಅದಾಗದೆ, ಕುದುರೆಯ ಜೀನಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ನಾಯಕನಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ನಾಯಕ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಗುಪ್ತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

6. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಬಿಲಗರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ಬಿಲಗರೊಂದಿಗೆ ಅದು ಇದು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದ ಬಿಲಗರಿಗೆ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನಾಯಕ ಬಂದ ಬಿಲಗರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ 'ಪೂಂಚ್ ಫೊಡ್ ಕಾನ ಕಾಟ್' : 'ಬಾಲ ಬಿಡು ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಾಯಕಣ್ ಹ್ಯಾಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹುಂಜವನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಬಂದ ಬಿಲಗರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

7. ಒಂದು ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಬೇರೆ ಗಂಡಸಿನೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನಿಗೆ "ರಾತ್ರಿ ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಒಳಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಬೇಕು. ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬರದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು"- ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಗಂಡನು ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆ ಪರ ಪುರುಷನು ಬಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:

ರಾತ್ ಗೈಯ್ ಮುಂಜ್ರಾತ್ ಗೈಯ್
ಗೈಯ್ ಹರಣ್ ಕಾ ಪೋರಾ
ಕಿಸ್ ಪಾಪಿಕಾ ಬೈಲ್ ಫೂಟಾ
ಚಪ್ಪರ್ ಹಲಾರಾ ಹೈ ಮೇರಾ

: ರಾತ್ರಿ ಕಳಿತು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳಿತು

ಕಳಿತು ಆಕಾಶದ ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕಿ
ಯಾವ ಪಾಪಿಯ ದನ ಕಣ್ಣೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ
ನಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ.... : ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆ
ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡುವ ದನವನ್ನು ಬೈಯುವಂತಿವೆ. ಆದರೆ
ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವಿಟ
ಪುರುಷನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಆ ವಿಟ ಪುರುಷನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದು
ಅವಳು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಇವಳು ಅಷ್ಟೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ಹಾಕರನ್ ಹಕಾಲ್ ಗೋರಿ
ಹರೋ ಫಾಸ್ ಛೋಡನ್
ಸುಕೊ ಫಾಸ್ ಖಾಯೇನ್ ಆಯೋಚ
ಬೈಲ್ ಭ ಹಮಾರ”

: ಹೈ- ಎಂದು ಹೊಡೆದು ಬಿಡು ಹೆಣ್ಣೆ
ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಒಣಹುಲ್ಲು ಮೇಯಲು ಬಂದಿದೆ ಎತ್ತದು
ನಮ್ಮದು :- ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಈ
ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಸಂತ್ಯಕ್ತಿ, ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧದ
ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಧ್ವನಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೊರಗಡೆ
ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಅರ್ಥ ಉಳಿದವರಿಗೆ
ಅರಿವಾಗದಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ.

ಮತ್ತಷ್ಟು ಒಗಟುಗಳು

1. ಏಕ್ ಸಿಂಗೇರ್ ಗಾವ್ಡಿ
ಸಾರಿ ಖೇತ್ ಖಾದಿ : ದಾಂತ್ಲಾ
: ಒಂಟಿ ಕೊಂಬಿನ ಆಕಳು
ಹೊಲ ಮೇಯುತ್ತಾ : ಹೊಲ ಕೊಯ್ಯಲು ಬಳಸುವ 'ಕೂಡ್ಲು'
2. ಏಕ್ ಬಕ್ರಾ ದಸ್ ಭಾಗ್ : ಕೆಂಕಡೊ
: ಒಂದು ಕುರಿ ಹತ್ತು ಪಾಲು : ಏಡಿ
3. ಏಕ್ ವೆರಾರೊ ಏಕ್‌ಡುಬ್ರೊ ಏಕ್‌ಗಳ್ಳೊ : ಪಾನ್, ಸಪಾರಿ, ಚುನ್ನೊ
: ಒಂದು ತೇಲಿತು ಒಂದು ಮುಳುಗಿತು ಒಂದು ಕರಗಿತು : ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಸುಣ್ಣ
4. ಖಿಂಡಿ ಭರಿ ರಾಸೇಮ
ಏಕ್‌ಜ ಏಕ್ ಕಾಂಕ್ರ : ಚಾಂದ್
: ದೊಡ್ಡ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಲ್ಲು : ಚಂದ್ರ
5. ಖಿಂಡಚ ಖಿಂಡಾವಚ ಚಪ್ಪಿರ್ ದೂಡ್
ಬಗರ್ ಪಾಣೇರ್ ಮೇಳ್ ಬಾಜೊ
ಕೇದ ಲಚ್ಚಾ ಮೂಡ್ : ಬಂಬೊಯಿ
: ತುಳಿತವಿಲ್ಲದೆ, ನೀರಿಲ್ಲದೆ
ಗೊಂದಾದ ಮಣ್ಣು : ಹುತ್ತ
6. ಫುರೇರ್ ಮಾಂಡಣ್ ಕೂಣ್ : ಬೀರ್
: ಮನೆಕಟ್ಟುವವಳು ಯಾರು : ಹೆಂಡತಿ

7. ಫುರೇರ್ ಡಾವ್ ಕೂಣ್ : ಬಾಗಲೊ
ಮನೆಗೆ ಹಿರಿಯನಾರು : ಬಾಗಿಲು

8. ಚಾರ್ ಚಕ್, ಬಾರ್ ನಂಗರ್ ದೀ ತೋರ್ಯಾ : ಗಾವ್ವಿರ್ ಆಂಚಳ್, ಸೂರಿರ್ ಆಂಚಳ್
ಫೇಳರ್ ಆಂಚಳ್
: ನಾಲ್ಕು ಚೌಕ, ಹನ್ನೆರಡು ಹಳ್ಳಿ, ಎರಡು ತೋರೆ : ಆಕಳ ಮೊಲೆಗಳು, ಹಂದಿ ಮೊಲೆಗಳು,
ಕುರಿ ಮೊಲೆಗಳು

9. ಫೋಲು ಕತೊ ಫೊಡ್ಯಾ ಫೇನಿ
ಕಾಟತೊ ಬೀಜಾ ಫೇನಿ
ಬೊವತೊ ಹೂಗೇನಿ
ಓ ಫಲ್ ಕೂಣಸೊ : ಹೊಳಾ. ಗಾರೆ;

: ಸುಲಿಯಲು ಹೋದರೆ ಸಿಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲ
ಕೊಯ್ದರೆ ಬೀಜ ಇಲ್ಲ
ಬಿತ್ತಿದರೆ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಆ ಫಲ ಯಾವುದು : ಅಲಿಕಲ್ಲು

10. ಜಿಗ್ಲಾ ವತಾರನ್ ವಾವ್ನಿ ಪಡ್ಲೊ : ಕೇಳಾ
: ಬಟ್ಟೆ ಇಳಿಸಿ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು : ಬಾಳೆಹಣ್ಣು

11. ಜಮ್ಮಿರ್ ಜರ್ ಕತೊ ಕಾಯಿ : ಗಾರ್ಚು
: ಭೂಮಿಯ ಕಸದ ಚೀಲ ಯಾವುದು : ಅಣಬೆ

12. ಝಾಡಿರ್ ಗಾವ್ನಿ
ಕಿಂಚೆರ್ ಕೆಲ್ಲ
ನಲ್ವಿಪರ್ ಭೇಸನ್ ದೂದ್ ಪೀರೊ : ಸಿಂದಿರ್ಫಾಡ್, ಒಂಗಾ
: ಕಾನನದ ಆಕಳು
ಮಣ್ಣಿನ ಕರು
ಗಂಟಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಾಲು ಹೀರಿತು : ಈಚಲು ಮರ, ಕುಂಭ

13. ಝಾಂಡೆರ್ ಜಡ್ ಝುಡ್ಲಿ ಡೊಳಾ ರೇಗೆ : ಡಾವ್‌ಮರ, ಭೋಳ್‌ರೇಜಾವ

ಮರದ ಬೇರು ಉದುರಿ ಕೊಂಬೆ ಉಳಿತು : ಹಿರಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡು, ಕಿರಿಯರು
ಉಳಿಯುವುದು

14. ಝಾಡಿಮ್ ಜಟುಂಗಾ ಬೋಲೊ
ಫೂಂಚಡಿಪರ್ ತಾರ್ ಹಾತ್ : ಕೊರಾಡಿ
: ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಕೂಗಿತು
ಬಾಲದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೈ : ಕೊಡ್ಡಿ

15. ಧರ್ತಿಪರ್ ಭಮೇನಿ
ಆಕಾಶಪರ್ ಚಾಲೇನಿ : ವಾಳ್
: ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಲ್ಲ
ಆಕಾಶದ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಲ್ಲ : ಗಾಳಿ

16. ಧೋಳ್ ಕುಕಡಿ ವಿಕರ್ ನಾಕಿ
ಕಾಳ್ ಕುಕಡಿ ಗೊಳಾ ಕರ್ಲಿದಿ : ಮಾಡ್
: ಬಿಳಿ ಹ್ಯಾಟೆ ಚೆಲ್ಲಾಡ್ತು
ಕರಿ ಹ್ಯಾಟೆ ಕೂಡ್ ಹಾಕ್ತು : ಮೋಡ

17. ನರಿ ನೌಸೆ ಕೋಟಿ ಫರಿ
ಮಾರ್ ಸಾಕೀನ್ ಫೊಡಸ್ತೊ ತಾರ್ ಫರಿ : ಸಾಕೇರ್ ರಪ್ಯಾ
: ಸರಿ ಒಂಬೈನೂರು ಕೋಟಿ ಕೈ ಸುತ್ತುವ
ಇದರರ್ಥ ತಿಳಿದರೆ ನಿನಗೆ ಚೂರಿ : ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ರೂಪಾಯಿ

ಲಂಬಾಣೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯ.
ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುಮಗನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ
ತಾಂಡದ ಗುರುಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ
ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಮದುಮಗನ ರೂಪಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ
ನಾಣ್ಯವು ಆ ಜನಾಂಗದ ಗುರುವಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣೆಗಳಿಗೆ
ಗುರುವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಾಣ್ಯವು ತಾಂಡದ ನಾಯಕನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.
ಈ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಲಂಬಾಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ.

18. ಪಾಂಚ್ ಜಾವಚ ಚಾರ್ ಆವಚ
ಏಕ್ ಫೊಡಿಯಾವಚ : ಮರ್ಧಾ
: ಐವರು ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬನ ಬಿಟ್ಟು

ನಾಲ್ವರು ಬರ್ತಾರೆ : ಹೆಣ ದಪನ ಮಾಡಿ ಬರುವುದು

19. ಭರಿನಂದಿ, ಆದ್‌ನಂದಿ, ಸೂಕ್‌ನಂದಿ : ನಾಳರ್, ಟೋಪ್ರೊ,

: ತುಂಬಿದ ಹೊಳೆ, ಅರ್ಧಹೊಳೆ, ಒಣಹೊಳೆ : ಎಳನೀರು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಗಿಟಕು

20. ಮಾಯೇರ್ ಲಾರ್ ಜೀವತ್ ಜಾವಚ : ಜ್ಞೊ

: ತಾಯಿ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವಂತ ಸಾಯುವವು : ಕೂರೆ

21. ಮಾಟಿ ಬೀರೆನ್ ಛಿಪೇನಿ ಜಕೋ

ಜಾಗ್ ಕುಣಸೊ : ಜಾನ್

: ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಜಾಗ ಯಾವುದು : ಪ್ರಾಣ

22. ಮೋಟೊ ಆದ್ಮಿ ಬೇಟೊ

ನಾನ್ಯಾ ಡಗರೊ ಹಿಂಡ್ರೊ : ಮಾಟ್ಯಾ, ಲೋಟಾ

: ಹಿರಿಯ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಕಿರಿಯ ಸುತ್ತಾಡ್ತಿದ್ದಾನೆ : ಹಂಡೆ, ಚೆಂಬು

23. ವಾಡಿಮ ಜಡ್

ಘರೇಮ ಫೂಲ್ : ಚಾವಳ್, ಸಾಳ್

: ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೇರು

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವು : ಭತ್ತ

24. ಹೇಟಿ ಭಂಡಾ ಊಪರಿ ಭಂಡಾ

ಮಾಯಿಬೇಟೊ ಜಗಭಂಡಾ : ಕಾಚಮೊ

: ಮೇಲೆ ಬಂಡೆ ಕೆಳಗೆ ಬಂಡೆ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜಗಮೊಂಡ : ಆಮೆ

ಪದಕೋಶ

ಪದಗಳ ಮುಂದಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಒಗಟಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾಗ 1. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು

ಆಂತರ್	: ಕರಳು	-	7
ಆಟ್	: ಎಂಟು	-	1
ಏಕ್	: ಒಂದು	-	3,4,6
ಕಾಯಿ	: ಏನು?	-	1
ಕಾಂದೊ	: ಹೆಗಲು	-	6
ಕಾಚ್ಚಿ	: ಹಸಿಯಾದ	-	5
ಕಿವ್	: ಹೇಗೆ?	-	4
ಕುವ್ವಾರಿ	: ಕುಮಾರಿ, ಕನ್ಯೆ	-	10
ಕೊರಾಡಿ	: ಕೊಡ್ಡಿ, ಆಯುಧ	-	5
ಕೋಡಿ	: ಕವಡೆ	-	8
ಗಾಂಟ್	: ಗಂಟು	-	2
ಗೊಣ್ಣೆ	: ಹೆಂಡತಿ	-	6
ದಸ್ಸ್	: ಹತ್ತು	-	8
ದಾಡೋ	: ದಿನ, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ	-	1
ದೀ	: ಎರಡು	-	2
ನಂಗಾರ	: ನಗಾರಿ	-	11
ನರ್	: ಮನುಷ್ಯ	-	8
ನಾಮ್	: ಹೆಸರು, ನಾಮ	-	1
ಪಣಾರಿ	: ಮುತ್ತೈದೆ	-	10
ಪರಜಾತಿ	: ಮುಂಜಾವ	-	7
ಬಂಬೊಯಿ	: ಹುತ್ತ	-	11
ಬದ್‌ವಾರ್	: ಬುಧವಾರ	-	1

ಬಕ್ರಿ	: ಕುರಿ, ಆಡು,	-	3
ಬಾರ	: ಹನ್ನೆರಡು	-	3
ಬಾಪ್	: ತಂದೆ	-	1
ಬೇಟಿ	: ಮಗಳು	-	10
ಬೇಟಾ	: ಮಗ	-	9
ಮಂಗಳವಾರ್	: ಮಂಗಳವಾರ	-	1
ಮಂಡಳ್	: ತಾರಿಕಾಯಿ	-	10
ಮಾ	: ತಾಯಿ	-	10
ಮಾಟ	: ಪುರುಷ, ಗಂಡಸು	-	2,8
ಲಕ್ಷಿ	: ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಸೌದೆ	-	5
ವಂಗೋಳಿ	: ಸ್ನಾನ	-	12
ವಾಜಾ	: ವಾದ್ಯ	-	12
ಸುಕಿ	: ಒಣಗಿದ	-	5
ಸಡಾತೀನ್	: ಮೂರುವರೆ	-	12
ಹಾಂಡಿ	: ಮಡಕೆ	-	10
ಹಡ್ಯಾ	: ಎಲುಬು, ಬೇಯಿಸಿದ ಎಲುಬಿನ ಚೂರು	-	3,4

ಭಾಗ - 2 ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು

ಕಾಕಿ	: ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ	-	5
ಕಾಕ	: ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	-	5
ಕಾಮ್	: ಕೆಲಸ	-	13
ಕಾಳೊ	: ಕಪ್ಪು	-	7
ಗಜರ	: ಕಾಡುಬೀಜ	-	1
ಗಾವ್ವಿ	: ಆಕಳು	-	8
ಚಲಕೋಡಿ	: ಗುಬ್ಬಿ	-	3
ಚಿಜ್	: ವಸ್ತು	-	3
ಛೋರಿ	: ಹುಡುಗಿ	-	10
ಟಾಂಗ್	: ಕಾಲು	-	3
ಡೊಕ್ರಿ	: ಮುದುಕಿ	-	20
ಧಣಿ	: ಗಂಡ, ಯಜಮಾನ	-	15
ನವಲೇರಿ	: ಮದುಮಗಳು	-	15
ಪಾಡ	: ಎಮ್ಮೆಕರು, ಮರಿ	-	2

ಪಾಣಿ	: ನೀರು	-	11
ಫಳ್	: ಹಣ್ಣು	-	1
ಫೂಲ್	: ಹೂವು	-	1
ಫಾಂಕ್	: ರೆಕ್ಕೆ	-	4
ಬಾಟ್ಟಿ	: ರೊಟ್ಟಿ	-	16
ಬಾರವರಸ್	: ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ	-	16
ಬೇಂಸ್	: ಎಮ್ಮೆ	-	2
ಭಾಯಿ	: ಸಹೋದರ	-	13
ಮಾಂದಿ	: ಹೆಣ್ಣು, ಸ್ತ್ರೀ	-	13
ಮಿಾಟೊ	: ಸಿಹಿಯಾದ	-	17
ಮುಂಡೋ	: ಬಾಯಿ, ಮುಖ	-	6
ಲಟ್ಟಾ	: ಕೂದಲು	-	20
ಲಗಾವಣ್	: ಪಲ್ಯ	-	16
ವಾಟ್	: ರಸ್ತೆ	-	20
ಹಾತ್	: ಕೈ, ಹಸ್ತ	-	6

ಭಾಗ - 3, ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು

ಏಡ್ಯಾ	: ಬೇಟೆಗಾರ	-	10
ಏಡೆ	: ಬೇಟೆ	-	3
ಗೊಣ್ಣೆ	: ಹೆಂಡತಿ	-	7
ಬಕರಾ	: ಪ್ರಾಣಿ, ಹೋತು	-	3
ಚಿತ್ತಾ	: ಜಿಂಕೆ	-	4
ದಡಿಯಾ	: ಬೆಟ್ಟ	-	4
ಪೂಂಚಡಿ	: ಬಾಲ	-	8

ಭಾಗ - 4 ರೂಪಕ ಸ್ಮರೂಪದ ಒಗಟುಗಳು

ಆಂಕಿ	: ಕಣ್ಣು	-	4,32
ಕಾಗಲ	: ಕಾಗೆ	-	11
ಕಾವ್ಲಾ	: ಹಳ್ಳ	-	5
ಗದ್ದಾ	: ಕತ್ತೆ	-	16
ಗಟ್ಟಾ	: ಬೆಟ್ಟ	-	17
ಫುರ್	: ಮನೆ	-	33
ಜನಾವರ್	: ಪ್ರಾಣಿ	-	32
ತಲಾವ್ವಿ	: ಕಟ್ಟೆ	-	8

ಪಂತಿಯಾ	: ಪಾದಚಾರಿ	-	1,8
ಬಂಗ್ಲಾ	: ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ	-	12
ಮಾತೋ	: ತಲೆ	-	23
ಲಾಪ್ಲಿ	: ಹುಗ್ಗಿ	-	6
ಲೋವೋ	: ಕಬ್ಬಿಣ	-	28
ವಾಘ್	: ಹುಲಿ	-	16
ವಾವ್ವಿ	: ಬಾವಿ	-	5
ವೀಜ್	: ಮಿಂಚು	-	16
ಸಿಂಕೊಸ್	: ಸಿಂಹ	-	13
ಸೀಂಗ್	: ಕೊಂಬು	-	2,3
ಸಮದರ್	: ಸಮುದ್ರ	-	5
ಸೋನೋ	: ಬಂಗಾರ	-	35
ಹರಣ್	: ಜಿಂಕೆ	-	13
ಹಾತಿ	: ಆನೆ	-	13

ಭಾಗ - 5, ಇತರೆ ಒಗಟುಗಳು

ಕುಕಡಿ	: ಹ್ಯಾಟೆ	-	1
ಆಂದೊ	: ಕುರುಡ	-	1
ಫೋರ	: ಹುಡುಗ	-	5
ತಾಕಡಿ	: ತಕ್ಕಡಿ	-	1
ದಾಂತ್	: ದಂತ, ಹಲ್ಲು	-	13
ಸಾಂಜ್	: ಸಂಜೆ	-	24
ಹಾಟ್	: ಸಂತೆ	-	27

ಗ್ರಂಥಮಣಿ

1.	ಡಾ ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ	: ಒಗಟುಗಳು
2.	ಜಿ.ಶಂ.ಪ.	: ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳು
3.	ಡಾ ನಂ. ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ್	: ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ
4.	ಸುಧಾಕರ	: ಜನಪದ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು
5.	ಡಾ ಎಂ.ಎಸ್. ಲರೈ	: ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಗಟುಗಳು
6.	ಕುರುವ ಬಸವರಾಜ್	: ಜನಪದ ಒಗಟು ಕಥೆಗಳು
7.	ರಾ.ಗೌ.	: ನಮ್ಮ ಒಗಟುಗಳು
8.	ಡಾ ಸಣ್ಣರಾಮ	: ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ
9.	ಡಿ. ಜವರೇಗೌಡ (ಸಂ)	: ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ
10.	Durga Bhagwat	: The Riddle in Indian Life and literature

ಹಿಂದುಳಿದ ಹಾಗೂ ಗಿರಿಜನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಲಮಾಣಿಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಗಾದೆಗಳಂತೆಯೇ ಒಗಟುಗಳು ಕೂಡ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ.
ಇವು ಜನಾಂಗಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ
ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಡಾ|| ಸಣ್ಣರಾಮ ಅವರು ಬಹು ಶ್ರಮದಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ
ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ಒಗಟುಗಳು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಒಗಟುಗಳು, ಚಮತ್ಕಾರಿ ಒಗಟುಗಳು, ರೂಪಕ ಸ್ವರೂಪದ
ಒಗಟುಗಳು, ಒಗಟು ಕಥೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು, ಗೌಪ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಮುಂತಾಗಿ
ಈ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸತ್ತ್ವ ಹಾಗೂ
ಸೊಗಸುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಒಗಟುಗಳ
ಅನುವಾದವನ್ನು ಸಹ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ
ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಒಗಟುಗಳ
ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಕರವಾಗಿದೆ.
ಲಮಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಇದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.